

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»
Директор інституту

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

_____ О.О. Шеремет

_____ Л.В. Шірінян

«__» _____ 2021 р.

«__» _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: **Формування системи фінансової безпеки банківської установи**

Виконав : здобувач 2 курсу, 11М група

Білобров Сергій Вікторович
(прізвище та ініціали)

Керівник: Лисенок Олексій Володимирович
(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Рецензент Кудренко Н.В.
(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних
посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2021 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління
 Кафедра фінансів
 Освітній ступінь бакалавр
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
 (шифр і назва)
 Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування
 (назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

« » 20 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Білоброва Сергія Вікторовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Формування системи фінансової безпеки банківської установи
 керівник проекту (роботи) Лисенок О.В., д.е.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «16» жовтня 2020 р. № 843-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 24 грудня 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи були: підручники, навчальні посібники, монографії, періодичне видання, статті, звітність АТ «РВС Банк»

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретико-методичні засади фінансової безпеки банківської установи

Розділ 2. Оцінка сучасного стану фінансової безпеки АТ «РВС Банк»

Розділ 3. Удосконалення механізму забезпечення фінансової безпеки АТ «РВС Банк»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

рис. 1.2. Функції системи фінансової безпеки учасника фінансового ринку;

табл.1.1. Класифікація загроз фінансовій безпеці комерційного банку; табл.1.3.

Основні види зовнішніх загроз АТ «РВС Банк»; табл.2.1. Показники економічної діяльності АТ «РВС Банк» за 2016-2019рр.; табл.2.4.. Динаміка показників

фінансової стійкості АТ «РВС Банк»; табл.2.5. Коефіцієнтний аналіз ділової

активності; табл..2.6. Узагальнення результатів фінансово-економічного аналізу АТ»РВС Банк»; табл..2.7. Економічні нормативи АТ «РВС Банк»; табл..2.8. Вихідні дані для розрахунку таксономічного показника рівня ФБ; рис.3.1. Організаційна структура управління фінансовою безпекою АТ «РВС Банк» з створенням спеціального підрозділу (складено автором); табл..3.3. Показники ефективності діяльності банку; табл..3.4. Показники захищеності банку.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Лисенок О.В.		
II	Лисенок О.В.		
III	Лисенок О.В.		

7. Дата видачі завдання 16 жовтня 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	15.10.2020	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	09.11.2020	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	30.11.2020	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	21.12.2020	
5	Оформлення готової роботи на попередній захист	24.12.2020	
6	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	21.01.2021	
7	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	02.02.2021	

Здобувач

_____ **Білобров С.В.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ **Лисенок О.В.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Білобров С.В. «Формування системи фінансової безпеки банківської установи»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2021.

Кваліфікаційна робота присвячена розв'язанню теоретичних, методичних та практичних проблем формування системи фінансової безпеки банківської установи.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаної літератури і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито сутність системи фінансової безпеки та її класифікація, методичні аспекти формування оптимальної структури системи фінансової безпеки банку.

Другий розділ присвячено оцінці фінансового стану АТ «РВС Банк» та аналізу його фінансової безпеки.

У третьому розділі обґрунтовано напрями удосконалення механізму фінансової безпеки та запропоновано нові шляхи діагностики загроз фінансовій безпеці АТ «РВС БАНК».

Ключові слова: капітал, фінансова безпека, стратегія управління фінансовою безпекою, механізм фінансової безпеки, ліквідність балансу, фінансова стійкість, ділова активність, рентабельність.

SUMMARY

S. Bilobrov «Formation of the financial security system of a banking institution»

Master's work for obtaining Master's degree in specialty 072 -Financial, Banking and Insurance. National University of Food Technologies, Kyiv, 2021.

This thesis is devoted to solving theoretical, methodological and practical problems of forming the financial security system of a banking institution.

The work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of references and appendices.

The introduction substantiates the relevance of the topic and formulates the objectives of the study.

The first section reveals the essence of the financial security system and its classification, methodological aspects of forming the optimal structure of the financial security system of the bank.

The second section is devoted to the assessment of the financial condition of JSC "RVS Bank" and the analysis of its financial security.

The third section substantiates the areas of improvement of the financial security mechanism and proposes new ways to diagnose threats to financial security of JSC «RVS BANK».

Key words: capital, financial security, financial security management strategy, financial security mechanism, balance sheet liquidity, financial stability, business activity, profitability..

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ	10
1.1. Економічна сутність фінансової безпеки та її місце в загальній системі безпеки банків.....	10
1.2. Характеристика та класифікація загроз фінансовій безпеці банків.....	19
1.3. Дослідження механізму забезпечення фінансової безпеки банків	26
Висновки до розділу 1	33
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АТ «РВС БАНК»	35
2.1. Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності АТ «РВС Банк»	35
2.2. Аналіз фінансового стану та фінансової стійкості АТ «РВС Банк»	45
2.3. Оцінка рівня фінансової безпеки АТ «РВС Банк».....	54
Висновки до розділу 2	60
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АТ «РВС БАНК»	61
3.1. Оптимізація заходів та системи управління фінансовою безпекою в АТ «РВС БАНК»	61
3.2. Пошук нових шляхів діагностики загроз фінансової безпеки АТ «РВС БАНК»	67
Висновки до розділу 3.....	77
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	82
ДОДАТКИ	89

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В період соціально – економічних перетворень завдання забезпечення безпечного, стійкого і стабільного розвитку банківської системи країни набуває особливої значимості, враховуючи, що її функціонування в сучасних умовах ускладнюється появою кризових явищ у різних сферах економіки.

Фінансова безпека банку – це такий стан банку (банківської системи в цілому), що характеризується здатністю протистояти можливим зовнішнім та внутрішнім загрозам банківської діяльності для забезпечення нормального функціонування та розвитку в умовах дестабілізуючого впливу оточуючого середовища та захищеності фінансових інтересів зацікавлених сторін (власників, клієнтів, працівників, керівництва, держави).

Банківська діяльність завжди пов'язана з ризиком, можливим витоком інформації, наявністю внутрішніх та зовнішніх загроз. Тому питання забезпечення безпеки банків є дуже актуальним. Так як основною причиною поточної глобальної економічної кризи і епіцентром подій є світова фінансова система, то саме її нестабільність, прорахунки і масштаби операцій на світових фінансових ринках призвели до того, що економічна криза охопила всі країни. Банківська ж система є основною складовою фінансової системи, тому питання фінансової безпеки банків виходять сьогодні на перший план.

Особливо актуальним це питання є для банківської системи України, оскільки етапи зростання неминуче ведуть до спадів та пов'язаних з цим кризових явищ. Актуальність теми визначається ще необхідністю рішення концептуальних питань забезпечення безпеки банківської діяльності.

Для кожного банку виступає життєво необхідним є проведення превентивних заходів, спрямованих на підтримку належного рівня фінансової безпеки. Використовуючи систему показників-індикаторів, банківський менеджмент повинен діагностувати та прогнозувати наявні та потенційні загрози фінансовій безпеці та, у разі необхідності, своєчасно вживати необхідні заходи,

один з яких є необхідність наблизити діяльність вітчизняних банків до міжнародних стандартів, зокрема сучасних вимог Базельського та Європейського комітету.

Проблематику фінансової безпеки банківської системи досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні науковці та фахівці, зокрема: С.І. Адаменко, М.Д. Алексєєнко, О.І. Барановський, Т.М. Болгар, Дж.К. Ван Хорн, О.Д. Василик, В.В. Вітлінський, В.М. Геєць, К.С. Горячева, Р. Джуччі, О.В. Дзюблюк, Е.Дж. Долан, М.М. Єрмошенко, В.Г. Загородній, О.Д. Заруба, Р.Дж. Кемпбелл, І.П. Козаченко, Л.О. Лігоненко, А.М. Мороз, В.І. Мунтіян, О.О. Олейніков, Б.А. Райзберг, Дж.Ф. Сінкі, Т.С. Смовженко, О.О. Терещенко, Е.А. Уткін, Р.І. Шіллер та багато інших.

Незважаючи на наявність досліджень, на сьогоднішній день важливі аспекти досліджуваної проблематики не отримали достатнього висвітлення в економічній літературі і потребують подальших наукових досліджень.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних та розроблення практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової безпеки банків.

Завдання дослідження:

- визначити економічну сутність фінансової безпеки та її місце в загальній системі безпеки банків
- надати характеристику загрозам фінансовій безпеці банку;
- визначити дію механізму забезпечення фінансової безпеки банків;
- оцінити фінансово-господарську діяльність АТ «РВС Банк»;
- проаналізувати рівень фінансової безпеки АТ «РВС Банк»;
- надати оцінку рівня фінансової безпеки АТ «РВС Банк»
- розробити методику оптимізація заходів та системи управління фінансовою безпекою в АТ «РВС БАНК»
- пошук нових шляхів діагностики загроз фінансовій безпеці АТ «РВС БАНК»

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є система фінансової безпеки банківської установи.

Предметом дослідження є фінансово-економічні відносини, що виникають у процесі формування та забезпечення фінансової безпеки банку.

Методи дослідження. У процесі дослідження були використані такі загальнонаукові методи: метод групування – для порівняння та узагальнення економічних показників; порівняльний аналіз – при класифікації та структуризації елементів фінансової безпеки; статистичний метод – з метою встановлення динаміки та структури основних показників; аналітичний метод – для визначення фінансового стану банку; метод аналізу ієрархій – для визначення пріоритетного методу мінімізації загроз фінансові безпеці банку; методи індукції та дедукції при впровадженні рекомендацій щодо удосконалення процесу аналізу та оцінки фінансової безпеки банківської установи.

Інформаційну базу роботи склали законодавчі та нормативні акти України, офіційні інструкційні матеріали Національного банку України, офіційні форми звітів банку, інформація з мережі Інтернет, наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ

1.1. Економічна сутність фінансової безпеки та її місце в загальній системі безпеки банків

Сучасні теоретики і практики економічної безпеки перевагу віддають позиції, за якої для досягнення найбільш високого рівня економічної безпеки банк повинен проводити роботу із забезпечення стабільності та ефективності функціонування основних її складових, до яких відносяться фінансова складова, інформаційна складова, технологічна складова, кадрова складова, правова складова. Тобто фінансову безпеку розглядають і як складову економічної безпеки [25, с. 675].

Так, більш конкретну позицію, однак з точки зору підприємства має Зачосова Н. В., яка визначає фінансову безпеку як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів, що виражене у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості і рентабельності бізнесу, якості управління і використання основних та оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідендних виплат за цінними паперами підприємства, а також курсової вартості його цінних паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства і перспектив його технологічного і фінансового розвитку [24, с. 74–78].

Вважаємо, що таке трактування, попри свою комплексність, є нерациональним, оскільки автор пов'язує фінансову безпеку лише з раціональним використанням корпоративних ресурсів, вочевидь, маючи на увазі певні чинники функціонування, що використовуються власниками і менеджерами підприємства для виконання цілей бізнесу. Однак зовсім не враховуються зовнішні, часто об'єктивні чинники загроз.

Фінансова безпека банку – це такий стан банку (банківської системи загалом), що характеризується здатністю протистояти можливим зовнішнім і внутрішнім загрозам банківської діяльності завдяки комплексу правових, організаційних та управлінських заходів для забезпечення нормального функціонування та розвитку в умовах дестабілізуючого впливу навколишнього середовища та захищеності фінансових інтересів зацікавлених сторін (власників, клієнтів, працівників, керівництва, держави) [16, с. 26]. Відповідно, основною метою фінансової безпеки банку є забезпечення конкурентоспроможності як окремого банку, так і банківської системи загалом на ринку банківських послуг і недопущення можливості отримання збитків або втрати частини прибутків унаслідок реалізації внутрішніх та зовнішніх загроз.

Побережний С.М. вважає, що ключовими характеристиками фінансової безпеки банків є такі [48, с. 54]:

- забезпечення рівноважного і сталого фінансового стану банку;
- сприяння ефективній діяльності банку;
- можливість на ранніх стадіях визначити проблемні місця в діяльності банку;
- нейтралізація криз, запобігання банкрутствам.

Система фінансової безпеки учасника фінансового ринку є його внутрішнім компонентом, складовою, яка відповідає за цю здатність протистояння.

Постійна необхідність визначення фінансового стану суб'єкта господарювання, своєчасного виявлення причин відхилення його показників від нормативних або запланованих значень робить систему фінансової безпеки одним з головних регуляторів фінансового стану. З урахуванням досвіду, надамо визначення терміна «система фінансової безпеки».

Система фінансової безпеки – сукупність інструментів та відповідного забезпечення фінансової безпеки яка виконує функції контролю, аналізу, регулювання, прогнозу фінансового стану учасника фінансового ринку з метою досягнення цілей господарської діяльності та ефективної протидії зовнішнім і внутрішнім негативним впливам (загрозам).

Декомпозиція поняття «система фінансової безпеки» представлена на рис.

1.1.

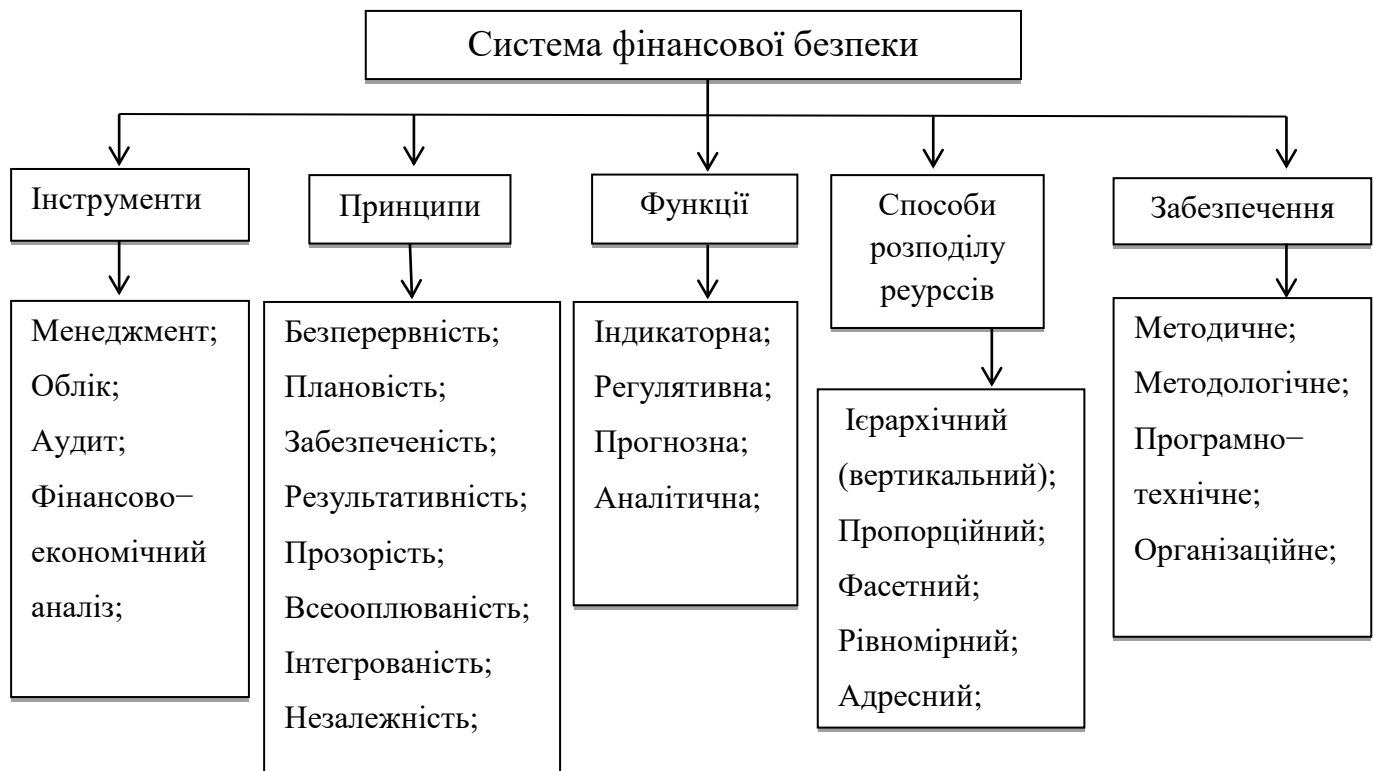

Рис. 1.1. Декомпозиція поняття «система фінансової безпеки» [19, с. 25]

Система фінансової безпеки має пріоритетне значення для учасника фінансового ринку тому що:

- містить ширшу інформаційну базу адже, на відміну від інших функціональних структур учасника фінансового ринку, може використовувати їх дані для самостійної обробки і подальшої інтерпретації;
- на відміну від інших функціональних структур учасника фінансового ринку, включає більше можливостей регуляторного впливу на його діяльність, адже від неї залежить саме існування суб'єкта господарювання;
- вона незалежна від інших функціональних структур учасника фінансового ринку в тому розумінні, що виконує функції аналізу, контролю і регулювання їх діяльності;
- дає можливість залучення ресурсів інших

Загалом, на нашу думку, основні вимоги до системи фінансової безпеки учасника фінансового ринку можна класифікувати за її основними функціями.

Система фінансової безпеки учасника фінансового ринку, виконує індикаторну, аналітичну, регуляторну і прогностну функції (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Функції системи фінансової безпеки учасника фінансового ринку [38 с. 32]

Робота системи фінансової безпеки полягає в генеруванні керуючих впливів і видачі необхідної інформації для адаптації учасника фінансового ринку до швидкозмінних умов господарювання.

За результатами огляду позицій багатьох дослідників ми дійшли висновку, що найбільш важливою і складною є проблема забезпечення фінансової складової у безпеці комерційного банку, тому що в стійкому фінансовому середовищі банк працює ефективно і має достатні кошти для вирішення завдань щодо захисту інформації, охорони співробітників банку, залучення в усі структури висококваліфікованих фахівців [32 с. 82].

З іншого боку, фінансова складова – це результуюча всіх інших складових, її високий рівень зумовлюється успішністю дій за іншими складовими. Отже, трактуємо фінансову безпеку банку як детермінант економічної безпеки банківської системи.

Фінансову безпеку банківської системи загалом та її окремих складових слід розглядати у двох аспектах. По-перше, з точки зору фінансових наслідків її діяльності для країни загалом та клієнтів і контрагентів зокрема. По-друге, з точки зору недопущення та відвернення явних і потенційних загроз фінансовому стану всієї банківської системи країни, НБУ та вітчизняним комерційним банкам [31, с. 47].

Сьогодні банківські установи шукають нові методи забезпечення власної стійкості. Усвідомлюючи місце та роль банків у розвитку національної економіки, центральні банки світу збільшують значення коефіцієнтів достатності капіталу, а комерційні банки, відповідно, ускладнюють системи управління ризиками, підсилюють продуктову і географічну диверсифікацію своїх продуктів і послуг.

Світова практика показує, що банки починають довіряти власну безпеку, продаючи частину своєї системи управління ризиками іншим банкам, створюють спеціальні резерви під оцінений ризик наданого кредиту, підсилюють диференціацію своєї діяльності, зокрема за допомогою переплетення банківського і страхового бізнесу, розширення інвестиційної банківської діяльності, включаючи трастове управління [57 с. 95].

З урахуванням розмаїття підходів до сутності безпеки банків, а також визначення місця та ролі банківських установ у розвитку економіки для формування комплексного підходу до встановлення економічних основ фінансової безпеки банків доцільно використати певну систему постулатів, зокрема таких.

Економічна сутність фінансової безпеки знаходиться у безпосередньому взаємозв'язку з економічним змістом функціонування банківських установ, оскільки фінансову загрозу слід розглядати як економічну категорію, яка відображає певний тип відносин між суб'єктами економічної системи (у цьому разі – банківської системи) [9 с. 43].

Варто зазначити також, що функціонування банківських установ незалежно від рівня капіталізації, обсягу активів без можливих економічних загроз не існує. Це об'єктивна реальність у діяльності сучасних фінансово-кредитних установ в

середовищі, яке постійно трансформується. Суб'єктивна оцінка усіх можливих загроз та ризиків є детермінованою, тобто менеджери банку можуть сприймати певні події чи обставини і як абсолютну загрозу, яка може привести до краху, і як попередження, в результаті якого можуть виникнути небажані відхилення від вибраної мети розвитку, і як реальну можливість отримання додаткових переваг. Таким чином, в сучасних умовах пошуки стратегічно ефективних з точки зору фінансової безпеки моделей розвитку банківської системи тривають [18, с. 56].

Наявність системи забезпечення фінансової безпеки дає можливість отримання додаткових позитивних економічних результатів. Водночас відсутність такої системи унеможливує функціонування та призведе до зниження ефективності діяльності банківських установ, оскільки можливими є прояви загроз, що порушують їх економічну стійкість.

У контексті дослідження перш все зауважимо, що поняття «стійкість банку» не є якимось новим, воно часто вживається як у теорії, так і в практиці банківської справи. Його використовують для вираження результативності розвитку діяльності кредитної організації. Набір характеристик, які при цьому використовуються, настільки широкий, що дослідники, обговорюючи цю проблему, не знаходять однозначного визначення сутності стійкості. Підставою для цього є співвідношення між стійкістю і тими індикаторами або факторами, які визначають її існування. Безсумнівно, тільки з'ясувавши сутність поняття «стійкість банку», можна визначити і набір показників, і перелік факторів, які спричиняють порушення стійкості, а отже, порушують фінансову безпеку [25, с. 34-35].

Передумовами порушення фінансової безпеки будь-якого суб'єкта господарювання є наявність незадовільних результаті діяльності, відсутність достатнього ресурсо-забезпечення, кадрового забезпечення, нераціональна організаційна складова процесу управління, а також відсутність чіткої методології в ідентифікації та прогнозуванні виникнення можливих загроз.

Розкриваючи сутність цього постулату, звернемо увагу на те, що основним завданням банку є максимізація коштів акціонерів за дотримання допустимого

рівня ризику. Водночас надійність і прибутковість банку суттєво впливає на добробут країни, зокрема на діяльність кожного господарюючого суб'єкта. Отже, у процесі забезпечення фінансової безпеки необхідними стають якісний аналіз фінансових результатів діяльності та ефективне управління фінансовими ресурсами банку [22, с. 65].

Мотивацією менеджменту банку для формування ефективної кадрової політики повинне стати розуміння того, що людські ресурси для банку є його стратегічним ресурсом і неможливо досягнути поставлених цілей без забезпечення управління кадрами на належному рівні. Кадри – стратегічний ресурс банку, оскільки висококваліфіковані і мотивовані працівники є невід'ємною складовою у функціонуванні сучасного конкурентоспроможного банку. Базовими принципами в управлінні людськими ресурсами з точки зору забезпечення фінансової безпеки є максимальне розкриття потенціалу працівників, виокремлення їх як ключового чинника, що визначає ефективність використання всіх інших ресурсів банку [45, с. 74-76].

Водночас вагомим в контексті означеної проблеми фінансової безпеки є ускладнене завдання, що пов'язане з неефективним менеджментом, а саме неправильний вибір моделі організаційної структури. Організаційна структура, яка не відповідає бізнес-моделі банку, призводить до надто тривалого процесу прийняття управлінських рішень, що загалом сприяє уповільненню бізнес-процесів і знижує конкурентоспроможність банку на ринку банківських послуг.

Саме тому об'єднання посадових позицій в підрозділах повинне відбуватися щодо групування знань і навичок співробітників, процесу і виконуваних ними функцій, часу роботи, випуску продуктів і послуг, місця проведення операцій, які обслуговують клієнтів [20, с. 10].

Зауважимо також, що з точки зору методології ідентифікації фінансових загроз банк є складною відкритою динамічною системою, що знаходиться в процесі постійного ресурсного обміну із зовнішнім середовищем. Ткаченко А.М. стверджує, що найважливішою вихідною передумовою формування системи фінансової безпеки є саме ідентифікація. Він вважає, що від того, наскільки точно

і повно ідентифіковано склад загроз, оцінено рівень інтенсивності їх прояву та можливого збитку, залежить ефективність побудови всієї системи фінансової безпеки [57 с. 188].

Фінансова безпека безпосередньо пов'язана зі збалансованістю грошових потоків.

Окремі дослідники вважають, що найбільше значення у діяльності суб'єкта господарювання має прибуток. Але Осташ С. В. у своїй праці «Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles» доводить, що насправді він є вторинним, а грошовий потік має значно більше значення у діяльності суб'єкта господарювання [43, с. 47-49].

Під час формування фінансового менеджменту як самостійної галузі знань (кінець 50-х – початок 60-х років ХХ століття) концепція збалансованості грошових потоків стала однією з базових концепцій. Відповідно до цієї концепції гроші, що знаходяться в постійному русі, утворюють грошовий потік зі своїми параметрами. Тобто оцінка цього грошового потоку передбачає його ідентифікацію, визначення його тривалості та виду, а також визначення чинників, що формують елементи грошового потоку.

Зміст фінансової безпеки банківської діяльності включає вжиття організаційно-управлінських, режимних, технічних та профілактичних заходів, що гарантують якісний захист прав та інтересів банківської установи, зростання статутного капіталу, підвищення ліквідності активів, забезпечення повернення кредитів, збереження фінансових та матеріальних цінностей. Звідси випливає, що процесом забезпечення фінансової безпеки банку слід вважати сукупність певних заходів, спрямованих на запобігання шкоди від негативних впливів на економічну безпеку банку. Саме запобігання загрозам, не тільки явним загрозам економічної безпеки банку, але й потенційним загрозам, є основою функціонування системи фінансової безпеки банку [59, с. 78].

Виконання достатньої умови, за якої буде досягнуто абсолютного рівня безпеки і стійкості, переходить в абстрактний стан, до якого слід постійно прагнути. Тобто з позиції філософського змісту процесу досягнення абсолютної

фінансової безпеки і стійкості це є нескінченним процесом. Однак це не характеризує означений процес як безнадійний та абсолютно недосяжний, адже певний запас стійкості фінансової системи, який дасть змогу певний час уникати негативних наслідків прояву загроз і встигнути вжити певних необхідних заходів, що дадуть змогу стримати розвиток і поширення кризових явищ в економіці, вочевидь, є цілком реальним і досяжним.

За допомогою глибокого аналізу економічної сутності фінансової безпеки можна сформувані єдині підходи до сприйняття та оцінки загроз фінансової безпеки національної економіки загалом та банківської системи зокрема. У цьому випадку найбільш ефективно виявить себе механізм прогнозування у взаємозв'язку з інструментами індикативного планування. Водночас застосування індикаторів фінансової та економічної безпеки сприяє висвітленню досить великої кількості сценаріїв розвитку і досить точному визначенню величини загроз у функціонуванні банківської системи [47, с. 43-44].

Аналізуючи роботи науковців, які приділяли увагу дослідженню «фінансової безпеки банку», ми хотіли б виділити трактування Ткаченко А.М. який вважає, що – це не що інше, як кількісно і якісно детермінований рівень його фінансового стану, який забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру, параметри яких визначаються на основі його фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки його сталого розвитку в поточному та перспективному періоді [57, с.45-46]. Трактування фінансової безпеки як рівня фінансового стану неповною мірою формулює сутнісну та методологічну складову цієї дефініції, що надто звужує на перший погляд найбільш розширене трактування.

Отже, підбивши підсумки, ми погоджуємося з думкою про те, що фінансова безпека банківської системи відіграє важливу роль в житті банків, оскільки, вона надає спроможність банківській системі стабільно і надійно забезпечувати фінансову самостійність банків, ефективно формувати, зберігати від надмірного

знецінення та раціонально використовувати фінансові ресурси для забезпечення їх соціально-економічного розвитку та обслуговування фінансових зобов'язань.

1.2. Характеристика та класифікація загроз фінансовій безпеці банків

На сьогодні відсутні єдині підходи до оцінки загроз безпеці комерційних банків. Так, Васюренко О. В. серед останніх виділяє: загрози безпеці банку з боку зовнішнього середовища (з боку клієнтів, партнерів, конкурентів, криміналу, держави в особі різних державних установ, громадян) і загрози безпеці банку з боку внутрішнього середовища (з боку власників, адміністрації, менеджерів підрозділів, спеціалістів, неформальних груп) [10, с. 328].

Як вважає Барановський О. І., загроза – це нереалізована, але реально існуюча (з певною вірогідністю) можливість нанесення банку будь-якого збитку. Перелік загроз банківській безпеці можна розділити на три групи: антропогенні – кримінальні структури, потенційні злочинці, недобросовісні партнери, конкуренти і персонал банку; техногенні – неякісні технічні і програмні засоби обробки інформації, засоби зв'язку, охорони, сигналізації та інші технічні засоби, що застосовуються в банку; стихійні – землетруси, повені, урагани та інші природні катаклізми [5, с.7-26].

Загрози від перерахованих вище джерел можуть бути спрямовані на такі об'єкти, як грошові кошти банку, конфіденційна інформація (на різних видах носіїв), технічні і програмні засоби обчислювальної техніки, засоби зв'язку і телекомунікацій, персонал і приміщення банку, сховища грошових коштів і будівлі, в яких вони розміщені.

Існує думка [12, с. 174], що в сучасних умовах найбільшу загрозу банківському сектору становлять такі негативні явища: низька якість капіталів банків; ризикова кредитна політика; недосконала система страхування депозитів; недостатня ліквідність банківських активів; низький рівень кредитоспроможності підприємств реального сектора економіки; невідповідність діяльності банківських установ міжнародним стандартам.

Єрмошенко М. вважає, що до основних загроз банківській системі слід віднести: низький рівень капіталізації банківської системи; наявність внутрішніх негативних причин, притаманних банківській діяльності; слабкість вітчизняної системи комерційних банків, їх роботу в основному з грошовими ресурсами, дефіцит фінансових послуг та інструментів; участь банківської системи в тіньовій діяльності та її криміналізацію; недостатнє законодавче врегулювання банківської діяльності; недостатній контроль за діяльністю комерційних банків з боку НБУ; характер спрямованості кредитної діяльності банківської системи; низький рівень залучення іноземної валюти і готівки у національній валюті, що знаходиться у населення; відсутність достатнього золотовалютного запасу; практична відсутність системи страхування вкладів населення і депозитів підприємств у комерційних банках; відсутність довіри населення й юридичних осіб до комерційних банків; платіжну кризу і пов'язане з нею використання грошових сурогатів; невідповідність вимог щодо збільшення темпів розвитку банківської системи обсягам реального грошового капіталу для формування коштів банків; не виправдано високі обсяги коштів комерційних банків, заморожених у вигляді викуплених у держави ОВДП, у тому числі і реструктурованих урядом у конвертовані ОВДП [23, с. 78].

Загрозою для фінансової безпеки комерційних банків є й використання їх клієнтами таких протиправних заходів [14]: визнання кредитних угод недійсними; поділ підприємств; зміна форми власності чи приватизація з відмовою нових власників від попередніх зобов'язань; відчуження заставленого майна.

Нині ринок банківських послуг знаходиться у невизначеності та під значним впливом загроз, що супроводжуються негативним макроекономічним становищем. За таких умов банки повинні постійно відстежувати наявність небезпек, можливість та шляхи їх реалізації й уживати всіх заходів протидії, локалізації та нейтралізації їх наслідків. Для відстеження загроз діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, у тому числі й банків, використовують дослідження результатів їхньої діяльності [2, с. 58].

Фахівцями виділяються і загрози фінансовим ресурсам комерційних банків, які проявляються у вигляді: неповернення кредитів; шахрайства з рахунками і вкладками; підроблених платіжних документів і пластикових карток; крадіжки фінансових коштів з кас і інкасаторських машин; різкої зміни економічної ситуації в країні (економічні кризи); банкрутства ділових партнерів банку [15, с. 32].

Фінансовій безпеці комерційних банків сьогоденної України, на наш погляд, загрожують: недостатність власних коштів; цілеспрямований підрив їх ділової репутації; неповернення виданих кредитів, правова неврегульованість цього напрямку банківської діяльності, а також недосконала оцінка кредитних ризиків; відсутність банків даних про недобросовісних позичальників; маніпулювання з кредитними картками, банкоматами; недосконалість у підборі кадрів для роботи в них; надання фіктивної інформації клієнтами; використання фальшивих векселів, цінних паперів і гарантійних листів; вторгнення до банківських комп'ютерних мереж; витік ділової інформації; недосконалість структур забезпечення внутрішньої та зовнішньої безпеки банківських установ; підвищений ризик для життя і здоров'я зайнятих у банківській сфері внаслідок зростання кримінальної активності; недостатність висококваліфікованих фахівців у банківсько-кредитній сфері в правоохоронних органах [17, с. 39].

Як свідчить інспектування, здійснюване НБУ, підтриманню на належному рівні якості активів комерційних банків, а відтак і їх фінансовій безпеці в цілому загрожують: нераціональна структура підрозділів, що займаються проведенням активних операцій; неврахування внутрішніми положеннями та процедурами визначення якості активів усіх особливостей, притаманних процесу кредитування чи господарській діяльності банку, не передбачення проведення оцінки позичальників за галузевими та географічними ознаками діяльності; не здійснення аналізу кредитного портфеля чи його неефективне здійснення; завищений рівень концентрації кредитів, спрямованих в одну галузь, яка до того ж може перебувати в стані занепаду; недотримання принципу МСБО щодо відображення операцій за їх економічною суттю, а не за формою; проведення операції за укладеними

угодами, якими передбачено надання (на нечітко визначених умовах) авансу на значний або невизначений термін; наявні проблеми, пов'язані з регіональним розміщенням підрозділів банку та недостатнім контролем за кредитами, що ними надаються; ускладнення із просуванням на ринок специфічних банківських продуктів [39].

Таблиця 1.1

Класифікація загроз фінансовій безпеці комерційного банку [17]

Класифікаційні ознаки	Види загроз фінансовій безпеці банку
Особливість прояву	загальні, специфічні (одиничні)
Тривалість прояву	довгострокові, середньострокові, короткострокові; поточні; тимчасові, постійні
Сутність	економічні, фінансові, адміністративні, кадрові, інформаційні, технологічні
Ступінь небезпеки	особливо небезпечні, небезпечні, підвищені, близькі до межі, надлишкові
Стадія	виникаючі, затухаючі; ті, що розвиваються; ті, що загострюються
Значущість	найбільш суттєві, суттєві, малосуттєві, несуттєві
Характер спрямування	прямі, непрямі
Повторюваність	традиційні, нові
Вірогідність	вірогідні, маловірогідні, досить вірогідні, цілком вірогідні, невірогідні
Ступінь реалізації	не реалізовані, частково реалізовані, реалізовані
Характер прояву	зовнішні, внутрішні
Об'єкт зазіхань (до банку і його структурних елементів)	загрози фінансовим ресурсам, загрози інфраструктурі, загрози персоналу, загрози інтелектуальній власності
Види діяльності банку	загрози операційній і неопераційній діяльності

В даній таблиці ми виділили основні ознаки та види загроз які безпосередньо впливають на діяльність банків України. На нашу думку найбільшу загрозу несуть саме зовнішні загрози, оскільки вони виникають без участі банку, але банки їх повністю відчують на собі, це можуть бути як: нестабільність національної валюти так і внутрішня криза держави

Чинники послаблення економічної безпеки банків і заходи щодо обмеження їх негативного впливу наведено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Чинники послаблення економічної безпеки банків і заходи щодо обмеження їх негативного впливу [48]

Чинники	Заходи обмеження негативного впливу
Сплановане швидке вилучення значного обсягу коштів із банківської установи, що призводить до погіршення її платоспроможності	Обережне ставлення до джерел фінансування, поведінка яких є непередбачуваною
Блокування іншими фінансовими установами активів банку	Розміщення коррахунків в авторитетних, надійних фінансових установах
Доведення до банкрутства позичальників банку, обсяги заборгованості яких перед ним можуть негативно вплинути на фінансовий стан банку	Введення в керівні колегіальні органи значних підприємств-позичальників представників банку
Використання засобів масової інформації для дискредитації банківської установи	Проведення постійної іміджевої рекламної кампанії, посилення прозорості фінансового стану банку
Політичний вплив на рух капіталу	Уникнення залежності від "політичних" капіталів, ретельне дотримання вимог законодавства у процесі банківської діяльності
Витіснення з окремих ринків банківських послуг	Проведення виваженої цінової політики, інтеграція банку в регіональні економічні проекти
Демпінгування на ринку банківських послуг	Підвищення ефективності та зниження собівартості банківських послуг
Втрата кваліфікованого персоналу, перехід кращих спеціалістів до інших банків	Проведення виваженої кадрової політики, зокрема, у сфері оплати праці та соціального захисту працівників

Також хотіли б зауважити, що фінансовій безпеці українських банків загрожують також відсутність ретельного аналізу ситуації, невміння обирати партнерів і перевіряти їх надійність, прогнозувати динаміку розвитку подій на фінансовому ринку. Дається взнаки і слабкий захист державою фінансово-кредитної сфери, і відсутність міжбанківського інформаційно-аналітичного центру. Ось чому тут розповсюджені крадіжки грошових коштів за допомогою різних видів фінансового шахрайства, використання підробленої документації, організація каналів для «відмивання» кримінальних грошей.

Отже, у табл. 1.3 та 1.4 приведемо основні види загроз АТ «РВС БАНК».

Таблиця 1.3

Основні види зовнішніх загроз АТ «РВС БАНК»

Види зовнішніх загроз	Можливі чинники
1. Нормативне регулювання банківської діяльності	– недосконалість законодавства; – мінливість законодавства;
2. Грошово-кредитна політика центрального банку	– ставка обов'язкового резервування; – обсяги рефінансування й розмір облікової ставки; – обсяг пропозицій грошей в обігу; – зміна облікової ставки; – обсяг операцій з ОВДП
3. Нестабільність зовнішнього середовища	– глобальні або локальні фінансові кризи; – неможливість одержати доступ до зовнішніх фінансових ресурсів; – валютний, процентний і ринковий ризику; – блокування активів в іншій державі; – державний дефолт
4. Довіра до банківської системи	– недовіра з боку інвесторів; – недовіра з боку підприємств (кредиторів); – недовіра з боку населення (вкладники); – швидке вилучення великого обсягу коштів із банку; – використання засобів масової інформації для провокування банківської кризи; – погіршення репутації банку;
5. Конкурентне середовище	– не конкурентоспроможність банку; – несумлінна діяльність конкурентів; – різке збільшення ринкових ставок за депозитами; – різке зниження ринкових ставок за кредитами;
6. Злочинна діяльність	– шахрайські дії третіх осіб; – грабіж і крадіжка цінностей банку; – злом комп'ютерних мереж банку; – рейдерські атаки на банк; – махінації з акціями банку
7. Негативні макроекономічні умови	– високий рівень інфляції й інфляційних очікувань; – дефіцит інвестиційних коштів і низький рівень інвестиційної активності в країні; – економічна криза в країні; – падіння попиту на кредити й банківські послуги
8. Діяльність держави	– нестабільність податкової, кредитної й страхової політики; – політична нестабільність; – військові конфлікти

На нашу думку «банківська система» є дуже складною та неврівноваженою, оскільки, знаний вплив має держава, як в свою чергу обкладає банки значними

податками та штрафами, також через нестабільну ситуацію в країні, та з курсом національної валюти, тому банки повинні працювати більш обережно та надійно, щоб не втратити своїх клієнтів, а регулювати дані питання повинен відділ фінансової безпеки банку.

Найчастіше спостерігається взаємний вплив цих загроз, наприклад невідповідність правової бази і реально існуючої ситуації може спричинити недотримання банком норм, установлених НБУ.

Таблиця 1.4

Основні види внутрішніх загроз АТ «РВС БАНК»

Види внутрішніх загроз	Можливі чинники
1. Якість кредитного портфеля	– рівень проблемних кредитів; – неповернення кредитів; – незбалансована кредитна політика; – збільшення простроченої заборгованості
2. Рівень і компетенція менеджменту	– прийняття неправильних управлінських рішень; – неефективна діяльність внаслідок неоптимального використання потенціалу банку; – помилки в стратегічному плануванні й прогнозуванні; – побудова нераціональної структури банку
3. Структура активів і пасивів	– дефіцит власних коштів; – низький рівень ліквідності й нестача ліквідних активів; – збільшення активів низької якості; – нестача капіталу; – незбалансованість активів і пасивів за строками
4. Залежність від інсайдерів	– пільгове кредитування засновників; – прийняття управлінських рішень під тиском власників; – відстоювання інтересів власників, а не інтересів самого банку
5. Злочинні дії персоналу	– шахрайство; – розголошення конфіденційної інформації; – неефективна робота персоналу; – перехід ключових працівників до конкурентів; – недостатній рівень кваліфікації персоналу
6. Неефективна діяльність банку	– низький рівень прибутків; – недосконала оцінка кредитних ризиків; – низький рівень прибутковості активів; – слабе маркетингове дослідження ринку і недостатній рівень диверсифікованості банківських операцій

Провівши аналіз внутрішніх загроз АТ «РВС Банк», можна з впевненістю сказати, що майже кожному банку вони можуть загрожувати, не виключенням будуть і провідні банки нашої країни, можна навіть стверджувати, що саме великі

банки мають найбільший ризик відчутти на собі виділені мною загрози, адже вони мають велику кількість відділень, персоналу, і не завжди верхня ланка управління може слідкувати за їх діяльністю з середини.

На нашу думку, загрози фінансовій безпеці банку – це будь-які несприятливі прецеденти, через які банк може понести неприємності у вигляді фінансового (збитки, недоотримання доходів, втрата капіталу, пошкодження майна та ін.) й нефінансового (втрата довіри, зниження кредитного рейтингу, втрата клієнтів, контрагентів та ключових співробітників та ін.) характеру, сукупна дія яких може призвести до нестабільної роботи банку, а в гіршому випадку і до банкрутства банку.

Отже, рівень фінансової безпеки і сукупність конкурентних переваг зумовлюється ефективністю управління комерційним банком фінансовими потоками. При цьому акумулювання і розміщення фінансових ресурсів мають здійснюватись за узгоджених дій всіх підрозділів банку, інтеграції його бізнес-процесів [51, с.9]. Вищезазначене справедливе і для банківського сектору загалом.

1.3. Дослідження механізму забезпечення фінансової безпеки банків

Щоб сформувати ефективний механізм управління фінансовою безпекою банку, потрібно чітко розуміти сутність поняття «механізм управління» та проаналізувати головні підходи. На нашу думку, серед запропонованих науковцями варіантів основну увагу варто звернути не на підходи до визначення цього поняття, а на формування ефективної взаємодії суб'єктів для управління безпекою банківської установи й узгодження соціальних, групових та окремих інтересів, оскільки саме вони формуватимуть головні складники механізму управління безпекою банку на макрорівні та визначатимуть основні напрями організації управління безпекою банківської установи на макрорівні, а їх взаємодія буде головним «бар'єрним» елементом забезпечення фінансової безпеки банку під час дії негативних зовнішніх і внутрішніх факторів середовища [14, с. 23].

Саме тому для визначення та формування ефективного механізму управління фінансовою безпекою банківської установи варто розглянути основні підходи до визначення поняття «механізм управління безпекою банку», що наведені в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Визначення поняття «механізм управління безпекою банку» у працях науковців

Автор	Визначення
Сідак О. В. [54]	Сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів цілеспрямованої взаємодії суб'єктів господарювання та вплив на їхню діяльність, які забезпечують узгодження інтересів взаємодіючих сторін, об'єктів і суб'єктів управління банківської установи
Герасимович, А. М. [11, с. 600].	Сукупність форм, методів, структур і засобів управління, які об'єднані загальною метою та за допомогою яких здійснюється об'єднання й узгодження громадських, групових та окремих інтересів, забезпечуються функціонування й розвиток банку як соціально-економічної системи.
Добрик Л. О.[18] Клименко Т. В. [26, с. 340-343]	Сукупність управлінських рішень та елементів впливу на процес їх розробки й реалізації відносно забезпечення захисту своїх інтересів від будь-якого негативного впливу

Отже, розглянувши ці підходи, на їх основі можливо визначити, що механізм управління фінансовою безпекою банку – це сукупність фінансово-економічних, фінансово-мотиваційних, фінансово-організаційних та фінансово-правових процедур прийняття управлінських рішень щодо забезпечення захисту фінансових інтересів банку, які дають змогу узгоджувати інтереси взаємодіючих сторін, об'єктів і суб'єктів управління й спрямовані на своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз.

Ми погоджуємося з думкою М. М. Єрмошенка, а саме, він стверджує, що до складу механізму управління фінансовою безпекою мають входити економічні закономірності, цілі та завдання управління, організаційна структура, принципи управління, методи управління фінансами, кадри управління, техніка й технологія

управління, критерії оцінки ефективності системи управління фінансами [23 с. 35].

Клименко Т. В. [18 с. 340-343] та Добрик Л. О [18] стверджують, що, окрім інших складових частин механізму управління, наявний механізм управління цілями, механізм діагностики стану, механізм прийняття рішень щодо управління фінансовою безпекою.

Отже, на нашу думку, до складників механізму управління фінансовою безпекою банку можна віднести суб'єктів й об'єктів управління, фінансові інтереси, мету та завдання управління, принципи, функції управління.

Основні об'єкти управління фінансовою безпекою – не лише фінансові ресурси (капітал, залучені та позичені кошти), за допомогою яких банк виконує свою діяльність, але й ті сфери, які він обслуговує [5, с. 306].

Наступний елемент механізму – фінансові інтереси. Саме на їх захист націлене забезпечення фінансової безпеки банківської системи. Система фінансових інтересів уключає:

- інтереси кредиторів (отримання вкладниками максимального прибутку від надання позичкового капіталу в тимчасове користування банкам);
- інтереси позичальників (максимізація корисності або прибутку позичальників за рахунок використання грошової вартості, отриманої від банків на умовах платності та поверненості);
- інтереси банків: отримання банками максимального прибутку від виконання своєї діяльності;
- інтерес центрального банку (стабільність національної валюти);
- інтереси суб'єктів економіки (повне задоволення потреб економіки в грошовій масі) [8, с. 160].

Потрібно зазначити, що для ефективного управління фінансовою безпекою банку потрібні наявність високого ступеня гармонізації, узгодження фінансових інтересів суб'єктів господарювання банку з інтересами навколишнього середовища. Фінансові інтереси при їх недостатній, несвоєчасній або відсутній

реалізації можуть стати ризиками, загрозами чи небезпеками діяльності банківської установи, перешкодами для реалізації інших інтересів безпеки банку.

Необхідна умова для нормального та ефективного функціонування механізму управління фінансовою безпекою банку – дотримання комплексу принципів. До головних серед них можна віднести принципи єдності дій і засобів досягнення мети суб'єктами управління в межах реалізації цього механізму, комплексності процесу управління фінансовою безпекою, альтернативності підходів й організаційних рішень при досягненні поставленої мети, взаємозв'язку та взаємообумовленості елементів механізму управління фінансовою безпекою банку, гнучкості механізму й процесу управління фінансовою безпекою банку, наукоємності, що передбачає використання в управлінні фінансовою безпекою лише науково підтверджених моделей та підходів [2, с. 76].

Формування системи управління у сфері забезпечення фінансової безпеки банку відбувається на основі поставленої мети. Науковці формулюють мету управління фінансовою безпекою банку по-різному:

- по-перше, це досягнення максимальної стабільності функціонування і навіть створення основи й перспектив зростання незалежно від об'єктивних та суб'єктивних загрозливих факторів;
- по-друге, це усунення можливостей завдання шкоди банку або втрати ним вигоди, забезпечення його стійкого й максимально ефективного функціонування в цей час та накопичення достатнього потенціалу розвитку для зростання в майбутньому, якісна реалізація операцій та угод;
- по-третє, безперервно-стійка підтримка стану, який характеризується збалансованістю й стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз [4, с. 112].

Отже, ефективна політика управління фінансовою безпекою банку повинна мати на меті план дій щодо забезпечення стабільних показників фінансового стану банку як у поточному, так і в перспективному періодах, та усунення можливості впливу зовнішніх і внутрішніх загроз його безпеці.

На нашу думку, до функцій у системі управління фінансовою безпекою банку відносять:

- визначення потенційних проблем, до складу яких входять такі параметри, як ідентифікація проблеми, оцінка її масштабів, визначення факторів, що призвели до виникнення проблеми й можуть погіршити ситуацію;
- усунення проблем – вибір потрібних важелів впливу на неї, а також визначення методів її усунення;
- контроль результативності – аналіз ефективності вжитих заходів і повторна перевірка наявності цієї проблеми;
- забезпечення ефективного фінансового управління за допомогою використання відповідного фінансового інструментарію та специфічних методів фінансового управління [6, с. 33].

Саме тому, відповідно до поставленої мети й наявних функцій, процес формування механізму управління фінансовою безпекою банку, на нашу думку, включає такі етапи:

Етап 1 – забезпечення інформаційно-аналітичної роботи банку. Виконання конкретної інформаційно-аналітичної роботи для забезпечення фінансової безпеки банку – необхідна умова для здійснення моніторингу та визначення факторів, що впливають на рівень його фінансової безпеки. Функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення – обов'язкове для правильної й оперативної оцінки рівня фінансової безпеки, прогнозування можливих внутрішніх і зовнішніх загроз, а також дотримання достатнього обсягу фінансових ресурсів для своєчасного виконання зобов'язань.

Етап 2 – моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовищ. У процесі здійснення моніторингу виявляють зовнішні й внутрішні загрози. До зовнішніх загроз відносять несприятливі умови на фінансових ринках, недовіру користувачів та недостатнє регулювання банківської діяльності щодо внутрішніх загроз. На рівень фінансової безпеки впливають недосконалість організації фінансового менеджменту в банку й рівень кваліфікації його керівництва та працівників, що викликає прийняття неефективних управлінських рішень.

Етап 3 – прогнозування й запобігання потенційним ризикам і загрозам. Своєчасне виявлення зовнішніх та внутрішніх загроз є основою для організації

дієвого процесу забезпечення фінансової безпеки банку. До основних заходів запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам належать запровадження нових методів і технології обробки й аналізу інформації для оцінки та забезпечення фінансової безпеки окремого банку, а також належний рівень фінансового контролю як за фінансовими ресурсами й здійсненими операціями, так і за діями самого персоналу банку.

Етап 4 – комплексна діагностика фінансової безпеки банку. Цей етап – база для ухвалення управлінських рішень, що дасть змогу попередити кризові ситуації. Також ця діагностика оцінює загальну ефективність фінансово-економічної діяльності банку. У результаті отримуємо обґрунтовані висновки про поточний рівень фінансової безпеки, основні загрози діяльності банку та розробляємо оптимальну модель його поведінки в цій ситуації.

Етап 5 – регулювання фінансової безпеки банку. На цьому етапі корегується комплекс заходів щодо управління фінансовою безпекою банку залежно від умов функціонування для досягнення бажаної ефективності.

Етап 6 – здійснення контролю за фінансовою безпекою банку. Основна мета контролю будь-якого процесу – виявлення відхилень отриманих показників від запланованих та вжиття заходів для покращення становища. У межах системи фінансової безпеки банку здійснюють два види контролю. Перший – поточний, який відбувається відповідно до фактичних результатів, поставлених завданнями. Другий вид – підсумковий, що забезпечує оцінку ефективності вжитих заходів для забезпечення фінансової безпеки [7, с. 178].

Етап 7 – формування звіту щодо стану фінансової безпеки банку й рекомендацій щодо ефективного управління нею. Результатом контролю за фінансовою безпекою банку є формування висновків про стан фінансової безпеки банку й рекомендацій щодо ефективного управління нею. Ці висновки враховують під час корегування цілей і завдань управління фінансовою безпекою банку [5, с. 307; 7, с. 290].

Отже, на основі аналізу методичних підходів запропоновано механізм управління фінансовою безпекою (рис. 1.3), який є однією з важливих умов

ефективного функціонування банку. Оскільки саме суб'єкти управління – керівництво банку та служба фінансової безпеки, які приймають рішення й несуть відповідальність за ефективність процесу управління його фінансовою безпекою, формують фінансові інтереси, установлюють мету та завдання, які потрібно досягти в процесі управління фінансовою безпекою. Формування мети й завдань здійснюється на основі функцій і принципів управління, а також інформації про загрози безпеці банку.

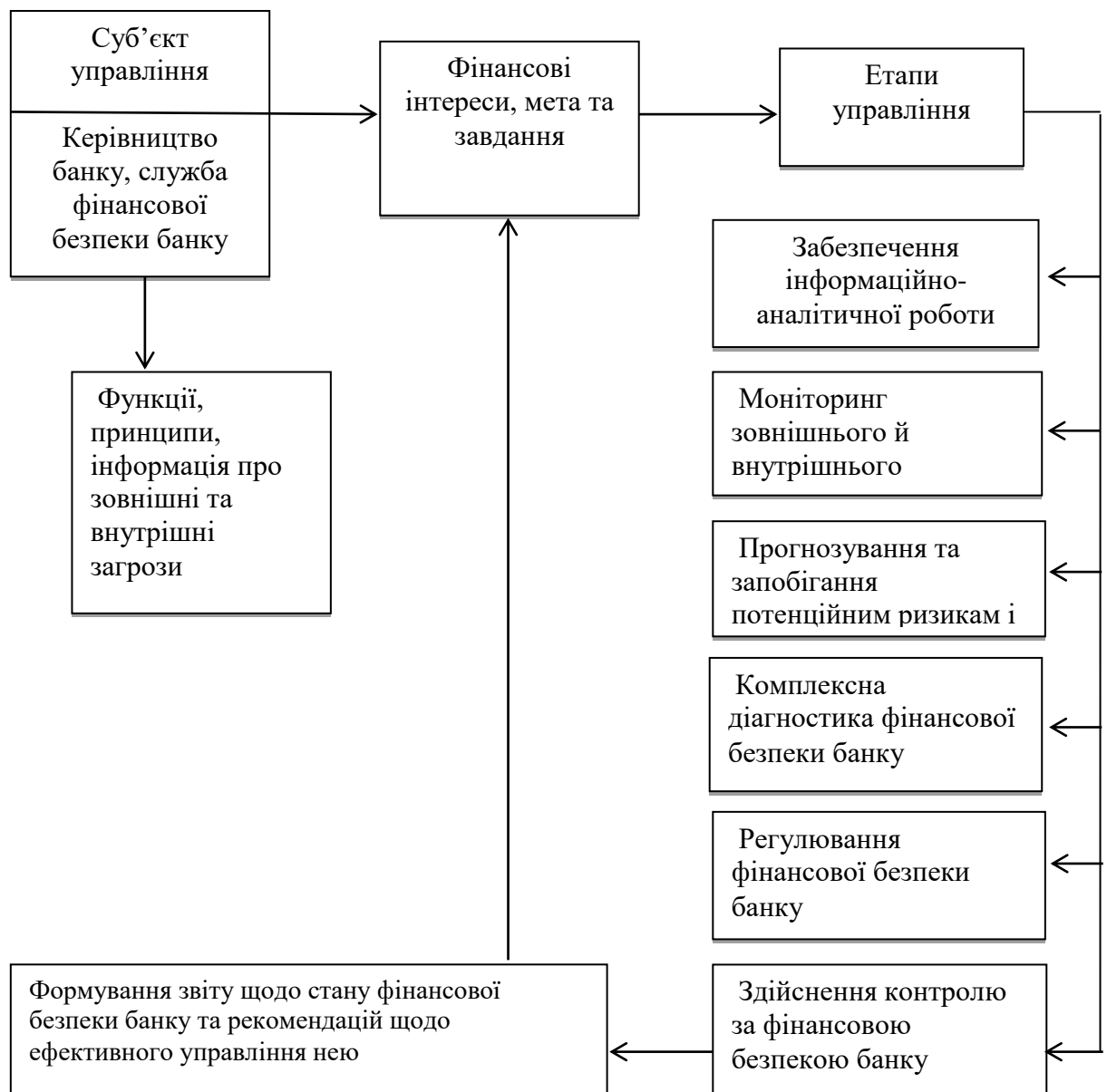

Рис. 1.3. Механізм управління фінансовою безпекою банку [26 с. 340-343].

Отже, у процесі дослідження встановлено, що механізм управління фінансовою безпекою банку – це сукупність фінансово-економічних, фінансово-

мотиваційних, фінансово-організаційних й фінансово-правових процедур прийняття управлінських рішень щодо забезпечення захисту фінансових інтересів банку, які дають змогу узгоджувати інтереси взаємодіючих сторін, об'єктів і суб'єктів управління та спрямовані на своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію й ліквідацію загроз.

Забезпечення ефективної взаємодії всіх елементів механізму управління фінансовою безпекою банку дасть змогу досягти запланованих результатів банківської діяльності за умов економічної нестабільності. Для кожного банку важливе виконання узгоджених й обґрунтованих дій, спрямованих на підтримку належного рівня фінансової безпеки, оскільки фінансова безпека – це важливий інструмент для досягнення її комерційної мети. Водночас залишаються не цілком визначеними деякі питання розробки комплексу методологічного інструментарію управління фінансовою безпекою банківської системи загалом, без якого неможливо протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам банківській безпеці, що може бути предметом подальших наукових досліджень.

Висновки до розділу 1

Дослідження, проведені у першому розділі роботи, дають змогу зробити такі висновки.

Передумовами підвищеної уваги до дослідження системи фінансової безпеки банківських установ є: провідна роль банківської системи фінансовій системі країни; значний вплив БС на національну економіку і суспільну стабільність загалом і фінансову безпеку усіх економічних агентів; значущість БС у перерозподілі фінансових ресурсів з фінансового в реальний сектор національної економіки, а також раціоналізації грошового обігу, поліпшенні платіжної дисципліни.

Завдяки системі фінансової безпеки банки можуть розуміти стан функціонування, що допомагає оцінювати дотримання його фінансової

незалежності, фінансової стійкості стабільності, конкурентоспроможності і надійності; здатність протистояти викликам, загрозам і системним ризикам.

Серед різновидів фінансової безпеки слід приділити увагу таким видам: депозитну, кредитну, валютну, інфляційну, інвестиційну, боргову безпеку БС.

Сьогоднішні загрози фінансовій безпеці банківських установ, поряд із загальновідомими, полягають також у: низькій потужності ринку банківських послуг; недостатній захищеності БС від спекулятивного іноземного капіталу; значному обсязі тінізації відносин на ринку банківських послуг; асиметрії фінансового розвитку; недооцінці наслідків необґрунтованого регулювання функціонування БС; неналежному контролі за рухом фінансових потоків у БС. Для досягнення комплексності дослідження і вжиття дієвих заходів з попередження і мінімізації негативних наслідків загрози ФББС мають класифікуватись і за такими ознаками, як характер, джерело, імовірність реалізації, рівень поширеності, усвідомленість.

Під системою забезпечення фінансової безпеки слід розуміти сукупність цілей і завдань, об'єктів і суб'єктів, використовуваних методів, фінансових інструментів, важелів, індикаторів, принципів, концепції і стратегії для захисту національних інтересів загалом і інтересів учасників ринку банківських послуг зокрема.

Об'єктами системи фінансової безпеки мають бути: рівні рентабельності, ліквідності, поворотності кредитів, ризиків банківської діяльності, фінансові стійкість і стабільність, надійність банківських установ, рівень довіри до БС, тоді як суб'єктами – КБ, саморегулювні організації на ринку банківських послуг, держава в особі центробанку та регуляторів інших сегментів фінансових ринків, інших центральних органів виконавчої влади та дорадчі органи в сфері дотримання національної безпеки, парламент, судові органи, вітчизняні і зарубіжні клієнти/контрагенти КБ.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АТ «РВС БАНК»

2.1. Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності АТ «РВС Банк»

RwS bank («РВС банк») — український банк, який був створений 2015 року на базі «Омега банку» (до 2013 р. «Swedbank», до 2007 року — «ТАС-Комерцбанк»).

«RwS bank» – це стабільний партнер, який пропонує широкий спектр вигідних рішень приватним особам та корпоративному бізнесу. Він розуміє і цінує клієнтів та їх потреби, а тому оперативно забезпечуємо вирішення всіх фінансових питань [44].

З метою приведення Статуту Банку у відповідність до вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів» від 16 листопада 2017 року № 2210-VIII, на підставі Рішення Акціонера № 10102018/07 від 10 жовтня 2018 року, Банк змінив тип акціонерного товариства з публічного акціонерного товариства на приватне акціонерне товариство. Зміна найменування Банку з ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «РВС БАНК» на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РВС БАНК» відбулась у зв'язку зі зміною типу акціонерного товариства [44].

Банк входить до банківської системи України і є універсальним банком, тобто може надавати фізичним та юридичним особам (резидентам та нерезидентам) послуги відповідно до чинного законодавства України. Банк може здійснювати діяльність на всій території України.

Банк, як акціонерне товариство, відноситься до приватного типу акціонерних товариств (є приватним акціонерним товариством).

Метою діяльності Банку є залучення, накопичення і використання грошових коштів для всебічного сприяння економічному розвитку Банку і отримання прибутку в інтересах акціонерів.

Банк набув статусу юридичної особи з моменту його державної реєстрації в порядку, передбаченому чинним законодавством України, а статус банку – після отримання банківської ліцензії та внесення Національним банком України відповідного запису до Державного реєстру банків [44].

Вищим органом управління Банку є Загальні збори акціонерів. Загальні збори акціонерів здійснюють загальне керівництво діяльністю Банку, визначають цілі та стратегію розвитку Банку. Банк має банківську ліцензію № 277 і має право надавати повний спектр банківських послуг клієнтам: розрахунково-касове обслуговування, валютні операції, видача банківських гарантій, факторингове обслуговування тощо.

Банк, крім надання фінансових послуг, має право здійснювати також діяльність щодо [44]:

- 1) інвестицій;
- 2) випуску власних цінних паперів;
- 3) випуску, розповсюдження та проведення лотерей;
- 4) зберігання цінностей або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа;
- 5) інкасації коштів та перевезення валютних цінностей;
- 6) ведення реєстрів власників іменних цінних паперів (крім власних акцій).

Основні клієнти Банку: юридичні, фізичні особи-підприємці і фізичних особи. Інформація щодо основних ризиків в діяльності Банку наводиться у фінансовій звітності Банку.

Станом на 01.01.2020 рік всі акції банку належать двом особам Стецюку Олександрю Володимировичу в розмірі 99% всіх акцій та Демчаку Руслану Євгеновичу в розмірі 1% акцій (рис. 2.1).

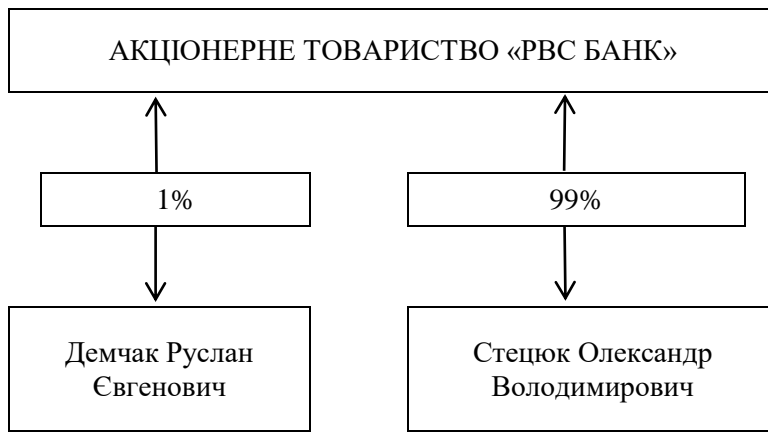

Рис. 2.1 Склад акціонерів АТ «РВС БАНК» [44]

На нашу думку, що для успішно діяльності в майбутньому АТ «РВС Банк», необхідно виходити на ринок цінних паперів та пропонувати свої акції. Оскільки банк має великі ризики, адже по факту він має лише одного інвестора. Із залученням нових інвестицій АТ РВС Банк зможе вийти на новий рівень, скласти конкуренцію провідним банкам.

Місією АТ «РВС БАНК» є забезпечення підприємств усіх форм власності та населення професійним і комфортним банківським сервісом через надання якісних послуг із метою сприяння становленню та розвитку бізнесу клієнтів.

Організаційна структура банку і його мережа, забезпечують втілення в життя єдиної системи в сфері грошово-кредитного обігу і спрямована на ефективне функціонування.

Органами управління АТ «РВС БАНК» банку є загальні збори учасників, спостережна рада, правління (рада директорів) банку [44].

Важливий крок аналізу фінансового стану банку - це оцінка його активів, у процесі якої аналізується ресурси, контрольовані банком, що використовуються у його діяльності і приносять йому певні економічні вигоди.

Об'єктивна оцінка фінансового стану, своєчасне залучення і ефективне використання фінансових та інших ресурсів є необхідними управлінськими діями для забезпечення сталого розвитку будь-якої організації та реалізації її стратегічних планів, а відтак, досягнення стратегічних цілей.

Регулярне оцінювання фінансового стану підприємства дозволяє керівництву вирішувати питання щодо необхідності додаткового залучення фінансових ресурсів, їх оптимального розподілу, планування виробничої та збутової діяльності підприємства, джерел їх фінансування [49, с. 105–110].

Для того щоб провести аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «РВС Банк» ми звернемося до балансу банку його основних показників економічної діяльності, та проаналізуємо їх, а саме [33, с. 18]:

– Статутний капітал, статутний фонд — капітал акціонерного товариства, що утворюється з суми номінальної вартості всіх розміщених акцій товариства.

– Власний капітал – це власні джерела фінансування підприємства, які без визначення строку повернення внесені його засновниками (учасниками) або залишені ними на підприємстві із чистого прибутку.

– Чистий дохід (англ. net income) — це дохід від реалізації товарів (робіт, послуг), розрахований без урахування акцизного податку, мита, податку на додану вартість, інших непрямих податків та зборів.

– Нерозподілений прибуток — це частина чистого прибутку, яка залишається у розпорядженні підприємства після виплати доходів власникам у вигляді дивідендів, формування резервного капіталу, поповнення статутного капіталу та використання на інші потреби.

Таблиця 2.1

**Показники економічної діяльності АТ «РВС Банк»
за 2016-2019 рр., тис. грн..**

Показники, тис. грн.	2016	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення, тис. грн..				Відносне відхилення, %			
					2017-2016	2018-2017	2019-2018	2019-2016	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2019-2016
Розмір чистих активів	608933	337464	509777	953071	-271469	172313	443294	344138	-44,58	51,06	86,96	56,51
Статутний капітал	121522	300039	300039	300039	178517	0	0	178517	146,9	0	0	146,9
Власний капітал	309538	248468	211154	215830	-61070	-37314	4676	-93708	-19,73	-15,02	2,21	-30,27
Чистий прибуток	188016	-61070	-37314	887	-249086	23756	38201	-187129	-132,48	-38,9	-102,38	-99,53
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	188016	-60971	-98285	-96737	-248987	-37314	195022	-91279	-132,43	61,2	-198,42	-48,55
Зобов'язання	299395	88996	298623	760930	-210399	209627	462307	461535	-70,275	235,547	154,813	154,156
Чистий рух грошових коштів:	359	88543	234547	505652	88184	146004	271105	505293	24563,8	164,896	115,587	140750
Грошові кошти від операційної діяльності	-121133	83109	148024	336508	204242	64915	188484	457641	-168,61	78,1083	127,333	-377,8
Грошові кошти від інвестиційної діяльності	-44	5058	-2100	-65380	5102	-7158	-63280	-65336	-11595	-141,52	3013,33	148491
Грошові кошти від фінансової діяльності	121522	0	0	0	-121522	0	0	-121522	-100	0	0	0

Як бачимо, всі показники збільшилися протягом аналізованого періоду, що свідчить про підвищення активності банку на фінансовому ринку країни.

Темпи росту основних показників діяльності банку – активів, зобов'язань на капіталу відповідають один одному. Для оцінки фінансового стану АТ «РВС Банку» проаналізуємо показники економічної діяльності банку за 2016-2019 роки табл. 2.1.

Аналіз динаміки активів АТ «РВС Банку» з 2016 р. по 2019 свідчить про зростання загального обсягу активів із 337 464 тис. грн. до 953 071 тис. грн.. Ці зміни відбулися за рахунок збільшення всіх статей активів.

Аналізуючи дану таблицю ми бачимо, що банк не в повному розмірі виплатив статутний капітал, станом на 2019 рік він становить 300 039 тис. грн. а відповідно до норм НБУ він повинен становити 500 000 тис. грн. Ми бачимо, що в 2016 році статутний капітал складав 121 522 тис. грн., і в наступному році він зріс на 178 517 тис. грн. Зріс він за рахунок нерозподіленого прибутку 2016 року, який складав 188 016 тис. грн.. Акціонери банку планують збільшити розмір статутного капіталу в період з 2020 по 2022 роки.

Чистий прибуток також мав позитивну динаміку, і збільшувався із року в рік. Ми бачимо, що в 2016 році банк мав значний прибуток, а в 2017 вже поніс значні збитки, це було спричинене тим, що акціонери вирішили за рахунок цього прибутку збільшити свій статутний капітал.

Одним з головних джерел наповнення бюджету банку є кошти які залучають їх клієнти, для цього банк їм надає можливість відкривати рахунки. Основною передумовою проведення цих операцій є необхідність відкриття банками рахунків клієнтам у національній та іноземній валютах.

Банки України відкривають та обслуговують у національній валюті рахунки таких типів:

- Поточні (переказні депозити);
- депозитні (вкладні).

До основних контрагентів які можуть відкривати рахунки в банку ми можемо віднести: фізичні особи, юридичні особи та інші небанківські фінансові установи.

Таблиця 2.2

Кошти клієнтів банку в період з 2016–2019 рр.

Показники, тис. грн.	2016	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення, тис. грн..				Відносне відхилення, %			
					2017-2016	2018-2017	2019–2018	2019–2016	2017-2016	2018-2017	2019–2018	2019–2016
Юридичні особи:	30196	66368	115468	334768	36172	49100	219300	304572	119,79	73,98	189,92	1008,65
поточні рахунки	30106	65014	95243	290991	34908	30229	195748	260885	115,95	46,50	205,52	866,55
строкові кошти	90	1354	20225	43777	1264	18871	23552	43687	1404,44	1393,72	116,45	48541,11
Фізичні особи:	2585	2552	150400	397227	-33	147848	246827	394642	-1,28	5793,42	164,11	15266,62
поточні рахунки	2473	2121	147427	156813	-33	144875	9386	154228	-1,28	5676,92	6,37	5966,27
строкові кошти	112	431	2973	240414	319	2542	237441	240302	0	0	7986,579	0
Усього коштів клієнтів	32781	68920	265868	731995	36139	196948	466127	699214	110,24	285,76	175,32	2132,99

Аналізуючи дані з таблиці можна зробити висновки, що незважаючи на те, що банк є досить молодим, він вже приваблює до себе велику кількість клієнтів, цьому підтвердженням є такі показники як залучені кошти клієнтів. Ми бачимо, що вони мають позитивну динаміку, оскільки їхні результати з року в рік мають зростаючий характер. Також з таблиці видно, що на початку своєї діяльності в банк більше залучались кошти юридичних осіб (30196 тис. грн.. – у юридичних, 2585 тис. грн.. – у фізичних;), а ось уже в 2019 році (334768 тис. грн.. – у юридичних осіб, 397227 тис. грн.. – у фізичних осіб;), підбивши підсумки можна стверджувати, що банк рухається по вірному шляху.

Якщо розглянути таку категорію показників банківської діяльності як доходи та витрати то можемо визначити, що доходи банку поділяють на дві основні категорії: процентні та непроцентні доходи. Процентні доходи становлять до 70% доходів банку і складаються з процентних доходів від надання кредитних послуг, доходів від інвестицій у цінні папери та інших процентних доходів. Вони, як правило, враховуються на дату очікуваного надходження, а не тоді, коли фактично надходять до банку.

Таким чином, незважаючи на позитивні досягнення за період та одержання прибутку, АТ «РВС Банк» необхідно більше уваги приділять розширенню своїх послуг та підвищувати якість, швидкість і професіоналізм їх виконання; запроваджувати максимум автоматизації і використання різних пристроїв; встановлювати більше банкоматів, які не тільки видають, але й приймають, перераховують з картки на картку, обслуговують і забезпечують досить високі стандарти захисту таких карток та отримувати переваги на ринку карткових продуктів і таке інше.

Проаналізувавши дані табл. 2.3, можна стверджувати, що банк веде успішну діяльність, адже його процентні доходи значно перевищують процентні витрати, і їх динаміка має зростаючий характер. Ми бачимо, що в 2018 році банк мав найбільший чистий процентний дохід – 16730 тис. грн., це ще раз показує, що банк правильно використовує свої ресурси, завдяки цьому протягом всього періоду свого існування він має процентний дохід, а не збиток.

Таблиця 2.3

Комісійні та процентні доходи та витрати 2016–2019 року

Показники, тис. грн.	2016	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення, тис. грн..				Відносне відхилення, %			
					2017-2016	2018-2017	2019–2018	2019–2016	2017-2016	2018-2017	2019–2018	2019–2016
Комісійні доходи:	37	662	32324	51416	625	31662	19092	51379	1689,19	4682,78	59,06	138862,20
Гарантії надані	0	267	25569	24381	267	25302	-1188	24381	0	9376,40	-4,65	0
Розрахунково-касові операції	16	220	5316	24111	204	5096	18795	24095	1275,00	2216,36	353,56	150593,80
Інші	21	166	1439	2924	145	1273	1485	2903	690,48	666,87	103,20	13823,81
Комісійні витрати:	2	43	1629	5159	41	1586	3530	5157	2050,00	3588,37	216,70	257850,00
Розрахунково-касові операції	2	42	1615	4996	40	1573	3381	4994	2000,00	3645,24	209,35	249700,00
Інші	0	1	14	163	1	13	149	163	0	1200,00	1064,29	0
Чистий комісійний дохід/збиток	61	619	30695	46257	558	30076	15562	46196	914,75	4758,80	50,70	75731,15
Процентні доходи	8215	6015	12566	42908	-2200	6551	30342	34693	-26,78	108,91	241,46	5,22
Процентні витрати	0	759	2461	26178	759	1702	23717	26178	0	224,24	963,71	0
Чистий процентний дохід/збиток	8215	5256	10105	16730	-2959	4849	6625	8515	-36,02	92,26	65,56	2,04

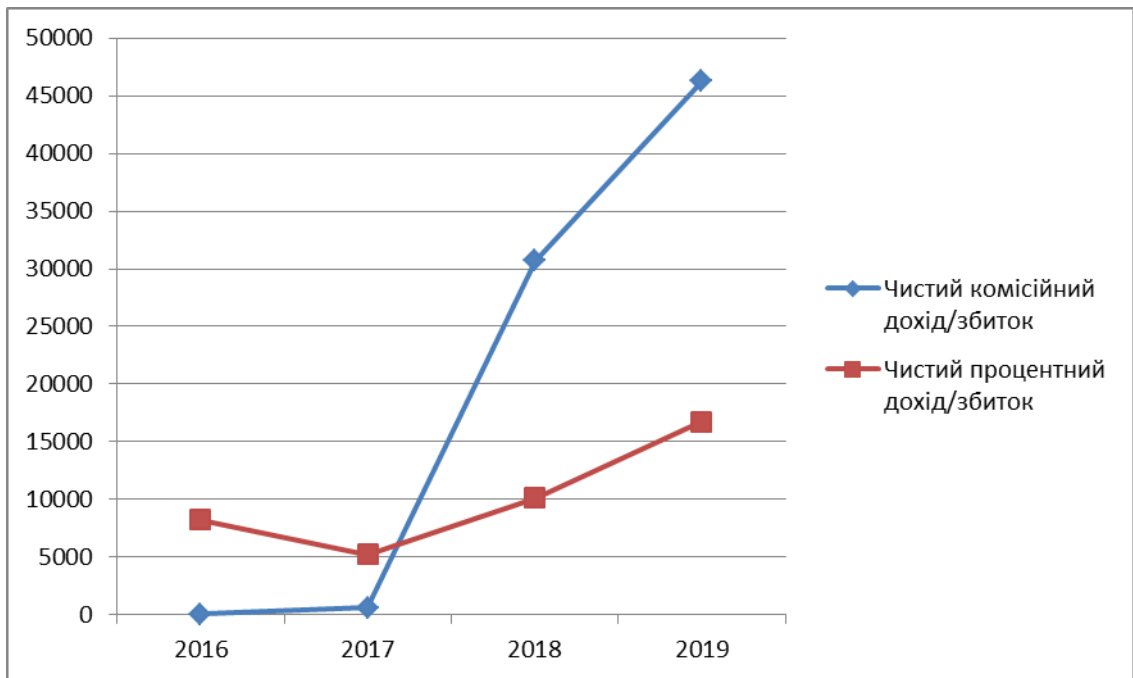

Рис. 2.2. Динаміка змін чистого комісійного та процентного доходу

На рис. 2.2. ми можемо побачити динаміку зміни процентного та комісійного доходу, а саме ми бачимо що дані показники мають зростаючий характер, що є позитивним для діяльності банку, оскільки саме ці показники є одними з головних в формуванні прибутку банку.

В табл. 2.3. ми проаналізували комісійні доходи та витрати банку, з даних розрахунків ми можемо в розрізі побачити завдяки яким показникам банк отримує дохід, а завдяки яким збиток, отже найбільша суму доходу приносять надані гарантії в 2017 році – 267 тис. грн., в 2018 році – 25569 тис. грн., в 2019 році – 51416 тис. грн.. у витратах найбільшу частку від всієї суми займають «РКО» в 2016 році – 2 тис. грн., в 2017 році 42 тис. грн., в 2018 році – 1615 тис. грн., в 2019 році – 4996 тис. грн.. В кінцевому результаті за кожним з цих років банк отримав чистий комісійний дохід в розмірі 2016 році – 61 тис. грн., в 2017 році – 619 тис. грн., в 2018 році – 30695 тис. грн., в 2019 році – 46257 тис. грн..

2.2 Аналіз фінансового стану та фінансової стійкості АТ «РВС Банк»

Управління діяльністю комерційних банків базується на попередньо отриманих даних аналітичної роботи. Аналіз балансу банку є одним з найважливіших напрямків економічної роботи.

Метою аналізу фінансового стану банку є, з одного боку, оцінка раціональності фактичної структури активів і пасивів з погляду забезпечення прибутковості та стабільності роботи банку, а з іншого - визначення шляхів оптимізації структури банківських ресурсів та напрямків їх ефективного розміщення.

Об'єктивна оцінка фінансового стану, своєчасне залучення і ефективне використання фінансових та інших ресурсів є необхідними управлінськими діями для забезпечення сталого розвитку будь-якої організації та реалізації її стратегічних планів, а відтак, досягнення стратегічних цілей.

Розпочнемо аналіз фінансового стану банку з аналізу його стійкості, отже фінансова стійкість банку (financial resilience of a bank) – стан банку, який характеризується збалансованістю фінансових потоків, достатністю коштів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності, а також рентабельною діяльністю.

Виділяють наступні види банківської стійкості

а) нормальна стійкість, яка характеризується стабільною діяльністю, відсутністю неплатежів чи затримки виконання своїх зобов'язань, стабільною рентабельністю;

б) нестійкий фінансовий стан, що характеризується затримкою платежів, неможливістю своєчасно виконувати окремі свої зобов'язання, низьким рівнем рентабельності тощо;

в) кризовий фінансовий стан, який характеризується регулярними неплатежами, наявністю простроченої заборгованості тощо. Кризовий фінансовий стан може призвести до неспроможності банку фінансувати поточну діяльність;

Таблиця 2.4

**Динаміка показників фінансової стійкості АТ «РВС Банк»
за 2016-2019 рр.**

Показники, тис. грн.	2016	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення, тис. грн.			
					2017-2016	2018-2017	2019-2018	2019-2016
Регулятивний капітал (млн. грн) Н1	309538	248468	249373	206859	-61070	905	-42514	-102679
Коефіцієнт надійності	1,03	2,79	0,71	0,29	1,76	-2,08	-0,42	-0,74
Коефіцієнт фінансового важеля	0,97	0,36	1,41	3,42	-0,61	1,05	2,01	2,45
Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (не менше 10%) Н2	0,51	0,74	0,41	0,23	0,23	-0,33	-0,18	-0,28
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	1,97	1,36	2,41	4,42	-0,61	1,05	2,01	2,45
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	5,01	1,12	1,7	3,18	-3,89	0,58	1,48	-1,83

Дані таблиці показують, що коефіцієнт надійності, норматив якого не менше 5%, в період з 2016 по 2017 роки мав позитивну тенденцію, збільшуючись, а в період з 2017 по 2019 рік він йде має спадний характер, але все рівно не виходить за межі нормативу. Це говорить про правильну фінансову політику банку. Станом на кінець 2019 року регулятивний капітал Банку становив 206 859 тис.грн що на звітну дату є достатнім для виконання всіх ліцензійних вимог. Враховуючи важливість дотримання нормативу регулятивного капіталу та недопущення падіння розміру менше 200 000 тис.грн., Банком вживаються бізнес-заходи щодо його збільшення, шляхом підвищення дохідності Банку. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу на звітну дату складав 0,23 (23%) при нормативному значенні не менше 10%. Протягом всього періоду свого існування Банк

жодного разу не порушував встановлені нормативи адекватності регулятивного капіталу.

Рис.2.3. Динаміка змін регулятивного капіталу банку

Отже, фінансовій стійкості АТ «РВС Банк» можна поставити добру оцінку, адже всі показники відповідають нормативному значенню, але у банку є проблеми з стабільністю ресурсної бази банку. На базі отриманих результатів можна навести приклади факторів, які можуть мати вплив на стійкість банку, до них належать якість менеджменту, пов'язана з грамотним розподілом праці, правильною кредитною та дисконтною політикою банку, стратегією банку, ефективним банківським маркетингом, дотриманням існуючих економічних нормативів, установлених НБУ, та чинного законодавства, професійними якостями керівництва банку тощо.

Ділова активність банку характеризується його спроможністю залучати кошти й ефективно їх розміщувати.

Ділову активність визначає рівень залучення пасивів і рівень їх використання в активах, тому, в першу чергу, доцільно скористатися результатами аналізу балансу банку та співставити взаємопов'язані статті

активів і пасивів, звернувши увагу на тенденції їх зміни в досліджуваному періоді. Найбільшим вимірником рівня ділової активності банку на фінансовому ринку слугує група показників, які знаходяться за допомогою коефіцієнтного аналізу, результати якого зведено в таблицю 2.5

Таблиця 2.5

Коефіцієнтний аналіз ділової активності АТ «РВС Банк»

Показники, тис. грн.	2016	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення, тис. грн..			
					2017- 2016	2018- 2017	2019- 2018	2019 - 2016
Коефіцієнт активності залучення позичених і залучених коштів	0,05	0,2	0,54	0,75	0,15	0,34	0,211	0,7
Коефіцієнт активності використання залучених коштів у доходні активи	1,67	2,39	0,79	0,44	0,73	-1,6	-0,35	-1,23
Коефіцієнт активності використання залучених коштів у кредитний портфель	0,001	0,14	0,09	0,15	0,14	-0,05	0,06	0,15
Коефіцієнт активності використання строкових депозитів у кредитний портфель	0,008	0,18	0,1	0,16	0,17	-0,08	0,06	0,15
Коефіцієнт кредитної активності	0	0,04	0,06	0,12	0,04	0,02	0,06	0,12
Коефіцієнт проблемних кредитів	0	0,87	0,92	2,25	0,87	0,05	1,33	2,25
Оборотність активів банку	0,31	-0,18	-0,07	0,001	-0,49	0,11	0,07	-0,31
Тривалість одного обороту активів у днях	1182, 136	- 2016, 94	- 4986, 56	42004 8,1	- 3199, 07	- 2969, 63	42503 4,7	4188 66

Розрахувавши показники, що наведені в таблиці 2.5 можна зробити висновок, що майже всі коефіцієнти мають не оптимальні значення. Отже, виходячи з того, що значна частина не знаходиться в межах нормативів, а деякі менше її, то банк має невисоку ділову активність, що може загрожувати фінансовій стійкості банку. Найбільш проблемними показниками в діловій активності АТ «РВС Банк» спостерігаються в кредитної активності. Також негативом на нашу думку є те що банк майже зовсім не приділяє уваги

напрямку розміщення коштів в цінні папери, можливо це спричинене тим що банк є зовсім молодим і немає великої кількості вільних ресурсів, які б міг вкласти в ЦП.

Одним із шляхів характеристики ефективності роботи комерційного банку є оцінка рівня його прибутковості (рентабельності).

Аналіз показників прибутковості охоплює такі етапи:

- розрахунок фактичного значення прибутковості на основі даних балансу та інших форм річної та квартальної звітності;
-
- порівняльна оцінка коефіцієнтів з їх рівнем у попередні роки та квартали;
- визначення основної тенденції в динаміці коефіцієнтів (зростання або зниження);
- виявлення факторів, які впливають на зміну цих коефіцієнтів;
- оцінка факторів з позиції ліквідності балансу та банківських ризиків;
- розроблення рекомендацій щодо підвищення прибутковості банку або забезпечення її стабільності в майбутньому.

Аналіз прибутковості банку здійснюється за допомогою таких показників:

- прибутковість активів (ROA);
- прибутковість капіталу (ROE).

На практиці вважається: якщо рівень прибутковості активів перевищує 1 %, то банк працює рентабельно. [6]

На даний час в економіці спостерігаються складні кризові процеси. В таких умовах вкрай важливо шукати доступні резерви підвищення рентабельності, які дозволи б суб'єктам господарювання проводити безперебійну діяльність, здійснювати просте та розширене відтворення.

Для аналізу показників рентабельності банку нам потрібно було використати такі показники банку як:

- власний капітал;
- чистий прибуток;
- активи;
- кількість працівників
- річна процентна ставка.
- доходи банку
- витрати банку

Розрахувавши показники рентабельності ми отримали такі результати табл.2.6.

Таблиця 2.6

**Узагальнення результатів фінансово-економічного аналізу АТ
«РВС Банку» за 2016-2019 рр.**

Показники	2016	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення, тис. грн..			
					2017-2016	2018-2017	2019-2018	2019-2016
Загальний рівень рентабельності	0,67	-0,28	-0,66	0,01	-0,96	-0,37	0,66	-0,67
Окупність витрат доходами	1,79	0,19	0,53	0,82	-1,60	0,34	0,29	-0,97
Чиста процентна маржа	0,013	0,016	0,020	0,017	0,002	0,004	-0,003	0,004
Чистий спред	29,66	0,48	0,45	0,37	-29,18	-0,03	-0,08	-29,29
Продуктивність праці, 1 прац. грн.	3760,32	-610,70	-248,76	4,23	-4371,02	361,94	252,99	-3756,09
Рентабельність активів	0,31	-0,18	-0,07	0,001	-0,49	0,11	0,07	-0,31
Рентабельність загального капіталу	0,61	-0,25	-0,18	0,004	-0,85	0,07	0,18	-0,60
Рентабельність статутного фонду	1,55	-0,20	-0,12	0,003	-1,75	0,08	0,13	-1,54
Продуктивність праці середньорічного працівника	1880,16	-610,70	-373,14	8,46	-2490,86	237,56	381,60	-1871,70

Виходячи з узагальнюючих даних таблиці, та оцінки діяльності банку за показниками рентабельності активів та рентабельності власного капіталу, можемо зробити висновок, що банк веде правильну грошово-кредитну політику, оскільки данні показники мають тенденцію зростання, хоч і в даний період показники не відповідають нормам, адже банк знаходиться на шляху

свого становлення, і те що він має позитивну динаміку свідчить проте, що він має велике майбутнє.

Спред є показником як прибутковості, так і ефективності контролю банку за дохідними активами і залученими ресурсами. Він показує, наскільки успішно менеджери і співробітники банку забезпечують випереджаючі темпи зростання доходів, перш за все процентів за банківськими кредитами та інвестиціями, а також комісії за послуги, відносно темпів зростання витрат, в основному виплат за депозитами та зовнішніми кредитами, довгостроковими залученнями та іншими зобов'язаннями. В нашому випадку показник спреду знаходиться на нормативному рівні в 29,66% у 2016р, 0,48% у 2017р. і 0,45% у 2018 р. і в 2019 р. – 0,37

Показник окупності витрат доходами свідчить про реальні можливості банку створювати прибуток. В нашому випадку цей показник знаходиться в нормі, тобто банк за даної структури активів і пасивів має реальні можливості отримувати прибутки. Але негативним є зменшення даного показника в динаміці.

Отже, провівши аналіз ефективності діяльності банку ми дійшли висновку, що банк функціонує ефективно, і зниження прибутковості діяльності банку не пов'язане з погіршенням рівня менеджменту, а з проблемами у всій банківській системі України.

Внутрішніми факторами підвищення рентабельності є організаційно-управлінські чинники, матеріально-технічні чинники, фінансові чинники, кадрові чинники. Щодо зовнішніх чинників, то сюди відносяться адміністративні, зовнішньоекономічні, ринкові чинники.

Діяльність комерційних банків здійснюється на основі жорсткого нагляду з боку Національного банку України, який затверджує відповідні законодавчо-нормативні акти, які регулюють діяльність банків. Адже ефективна та раціональна організація аналітичної роботи на макрорівні є основою здійснення стабільної грошово-кредитної політики в країні.

Тому, для забезпечення фінансової надійності банків та захисту інтересів вкладників, кредиторів Національний банк відповідно до визначеного ним порядку зобов'язує банки виконувати затверджені економічні нормативи.

Економічні нормативи – це розрахункові величини, за допомогою які здійснюється управління грошовим обігом і банківською діяльністю. За допомогою економічних нормативів діяльності банків в Україні забезпечується стабільна діяльність банків та своєчасне виконання ними зобов'язань перед вкладниками, а також запобігається неправильному розподілу ресурсів і втраті капіталу через ризики, що притаманні банківській діяльності [4].

Згідно статті 55 Закону України «Про Національний банк України» Національний банк здійснює постійний нагляд за дотриманням банками нормативно-правових актів Національного банку і економічних нормативів. І відтак, з метою захисту інтересів вкладників та кредиторів і забезпечення фінансової надійності банків Національний банк відповідно до визначеного ним порядку встановлює для них обов'язкові нормативи [2]. Кількість, методика розрахунку економічних нормативів та їх нормативні значення встановлені «Інструкцією про порядок регулювання діяльності банків в Україні», затвердженої постановою Правління Національного банку України №368 від 20.08.2001 [12].

Економічні нормативи повинні також виконуватися на консолідованій основі, оскільки банки та банківські об'єднання, точніше, материнський або центральний кооперативний банки зобов'язані складати окрему фінансову звітність. Консолідований звіт з питань банківського нагляду включає розрахунок нормативів на підставі консолідованої фінансової звітності (подається щорічно) та консолідований звіт про склад учасників консолідованої групи (подається щокварталу до 10 числа другого місяця після звітного кварталу).

Згідно «Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні», схваленої Постановою Правління НБУ №315 від 02.06.2009 економічні нормативи розраховуються за формулами (Додаток А).

Провівши аналіз економічних нормативів АТ «РВС Банк» можемо зробити такі висновки, основні показники наведені в табл..2.7

Таблиця 2.7

Економічні нормативи АТ «РВС Банк»

Норматив	Нормативне значення	2016	2017	2018	2019	Відхилення від нормативу			
						2016	2017	2018	2019
Н1	200 000 тис.	309538	248468	249373	206859	189538	128468	129373	86859
Н2	> 10%	51	74,00%	41	23	41	64	31	13
Н3	> 7%	50,83	73,63	48,92	22,81	41,83	64,63	39,92	13,81
Н4	> 20%	11,62	99,14	78,45	128,01	-8,38	79,14	58,45	108,01
Н5	> 40%	203,33	179,78	170,23	107,73	163,33	139,78	130,23	67,73
Н6	> 20%	70,35	60,91	80,63	69,37	10,35	0,91	20,63	9,37
Н7	< 25%	0,09	5,05	11,2	22,83	-24,91	-19,95	-13,8	-2,17
Н8	< 25%	15,16	18,48	21,52	107,25	9,84	6,52	3,48	-82,25
Н9	< 5%	0,001	0,008	0,01	0,2	24,999	24,992	24,99	24,8
Н11	< 15%	0	0	0	0	0	0	0	0
Н12	< 60%	0	0	0	0	0	0	0	0

Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу протягом аналізованого періоду має позитивне значення і відповідає нормативам НБУ, але як ми бачимо він з кожним роком стає все меншим, і якщо банк не прийме певних мір він має загрозу зниження здатності банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що впливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру.

Норматив Н3 за весь аналізований період – спостерігається тенденція зниження показника, але відповідає нормативу. Отже, прослідковується зниження регулятивного капіталу, для здійснення активних операцій.

АТ «РВС Банк» виконує вимоги Національного банку України щодо показника поточної ліквідності, який має становити не менше 40 %. Протягом аналізованого періоду цей показник становить в 2016 – 203,33%, в 2017– 179,78%, 2018 – 170,23% та 2019 – 107,73%, що свідчить про високий ступінь покриття короткострокових пасивів оборотними активами банку.

Отже, фінансова модель банку свідчить, що основними показниками, які мають негативний вплив на ліквідність є активна діяльність в напрямку надання банківських гарантій.

Таким чином, коефіцієнт миттєвої ліквідності (Н4) свідчить про приріст високоліквідних активів. Коефіцієнт загальної ліквідності свідчить про те, що активи здатні покрити всі зобов'язання банку в повному обсязі та навіть більше.

Коефіцієнт короткострокової ліквідності банку (Н6) свідчить про позитивну тенденцію та приріст коефіцієнта короткострокової ліквідності банку.

Коефіцієнт поточної ліквідності (Н5) свідчить про перехід дохідних активів в більш ліквідні.

За коефіцієнтом загальної ліквідності спостерігається здатність банку погасити свої зобов'язання високоліквідними активами та шляхом реалізації майна, отже, показники ліквідності та фінансової стійкості «РВС Банку» є задовільними, але потребують постійного контролю.

Отже, проаналізувавши всі нормативи, які встановлює НБУ для оцінки фінансової безпеки банку, ми можемо зробити висновок, що більшість показників відповідають встановленим нормам, та знаходяться на достатньому рівні, тому можна вважати що банк є ліквідним та платоспроможним та йде в правильному напрямку, щоб досягти високого рівня своєї діяльності.

2.3. Оцінка рівня фінансової безпеки АТ «РВС Банк»

Здійснюючи оцінку фінансової безпеки банку доречно використовувати метод таксономії, який дає змогу обґрунтованої оцінки рівня фінансової безпеки.

Таксономія – це наука про правила благоустрою та класифікацій. Спочатку це поняття використовувалось лише для визначення науки,

класифікацією рослин та тварин. В теперішній момент все частіше таксономією стали користуватися представники економічних дисциплін [41].

Для оцінки рівня фінансової безпеки банку використовуємо сучасний таксономічний підхід та проведемо її за наступним алгоритмом:

1. Сформуємо матрицю спостережень;
2. Стандартизуємо значення матриці;
3. Сформуємо вектор–еталон;
4. Визначимо відстані між спостереженнями;
5. Визначимо таксономічний коефіцієнт;

Вихідні дані які знадобляться нам для розрахунку оцінки фінансової безпеки АТ «РВС Банк» являються показники ефективності роботи банку та показники рівня його захищеності. Отримані дані розрахунків ми можемо побачити в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Вихідні дані для розрахунку таксономічного показника рівня ФБ

Рік	Коефіцієнт ефективності роботи банку	Ефективність операцій з процентними коштами	Миттєва ліквідність лік	Рівень проблемних кредитів	Коефіцієнт кредитного ризику	Коефіцієнт співвідношення кредитів та зобов'язань	Коефіцієнт достатності капіталу	Ефективність комісійної діяльності
2016	0,67	1	11,62	0	19,86	0,001	51	18,5
2017	-0,28	7,92	99,14	0,87	14,2	0,141	74	15,39
2018	-0,66	5,11	78,45	0,92	18,3	0,094	41	19,84
2019	0,01	1,64	128,01	2,25	22,83	0,153	23	9,96

Елементи цієї матриці – це показники, виражені в спеціальних ознаках в одиницях виміру. Тому для проведення наступних розрахунків необхідна стандартизація, котра дозволяє привести всю одиницю виміру до безрозмірної величини, тобто зрівняти значення ознак.

Побудову таксономічного показника рівня розвитку почнемо з формування матриці спостережень (X), яка має наступний вигляд:

$$X = \begin{pmatrix} 0,67; 1,00; 11,62; 0,00; 19,86; 0,001; 51; 18,50; \\ -0,28; 7,92; 99,14; 0,87; 14,20; 0,141; 74; 15,39; \\ -0,66; 5,11; 78,45; 0,92; 18,30; 0,094; 41; 19,84; \\ 0,01; 1,64; 128,01; 2,25; 22,83; 0,153; 23; 9,96; \end{pmatrix}$$

Стандартизуємо значення елементів матриці спостережень. Для цього визначаємо середнє значення за кожним показником.

X_1 ср. = -0,065; X_2 ср. = 3,92; X_3 ср. = 79,31; X_4 ср. = 1,01; X_5 ср. = 18,80;
 X_6 ср. = 0,1; X_7 ср. = 47,25; X_8 ср. = 15,92;

Стандартизувати показники можна за формулою (2.1):

$$Z = X_i / X \quad (2.1)$$

Стандартизована матриця має вигляд:

$$Z = \begin{pmatrix} -10,31; 0,26; 0,15; 0,00; 1,06; 0,01; 1,08; 1,16; \\ 4,31; 2,02; 1,25; 0,86; 0,76; 1,41; 1,57; 0,97; \\ 10,15; 1,30; 0,99; 0,91; 0,97; 0,94; 0,87; 1,25; \\ -0,15; 0,42; 1,61; 2,23; 1,21; 1,53; 0,49; 0,63; \end{pmatrix}$$

Побудова показника ефективності використання полягає в визначенні елементів матриці спостережень та їх стандартизації, після чого проводиться диференціація ознак. При цьому всі змінні необхідно розділити на стимулятори та дестимулятори. Основою такого розподілу являється характерний вплив кожного з показників на рівень розвитку об'єкта, який вивчається.

Побудови вектора – еталону. Елементи цього вектора мають координати X_{oi} і формуються з значень показників за формулою (2.2):

$$\begin{cases} X_{oi} = \max x_{ij} \text{ (стимулятор)} \\ X_{oi} = \min x_{ij} \text{ (дестимулятор)} \end{cases} \quad 2.2$$

$$P_o = (+; +; +; -; -; -; -; +),$$

Отже, до стимуляторів ми віднесемо - x_1, x_2, x_3, x_8 , а до дестимуляторів: x_4, x_5, x_6, x_7 .

Таким чином, для банку АТ «РВС Банк» вектор-еталон має такі координати:

$$P_o = (10,15; 2,02; 1,61; 0,00; 0,76; 0,01; 1,57; 0,63).$$

Відстань між точкою-одиницею та точкою P_0 розраховується за формулою (2.3)

$$C_{i0} = \sqrt{\sum (Z_{ij} - Z_{0j})^2} \quad (2.3)$$

де Z_{ij} – стандартизоване значення j – того показника в період часу i ; Z_{0j} – стандартизоване значення i – того показника в еталоні.

$$C_{2016} = 2,1367 \quad C_{2017} = 6,0881; \quad C_{2018} = 2,1785 \quad C_{2019} = 10,6287;$$

Отримані відстані слугують початком для розрахунку показника рівня розвитку.

Визначаємо Таксономічний показник коефіцієнта розвитку за формулою 2.4:

$$K_i = 1 - d_i \quad (2.4)$$

де K_i – показник коефіцієнта таксономії в i -тому періоді;

d – допоміжна величина, для отримання якої необхідно провести наступні розрахунки:

$$C_0 = C_{0c} + 2 * S_0 \quad (2.5)$$

$$C_{0c} = \frac{1}{m} * \sum C_{0i} \quad (2.6)$$

$$S_0 = \sqrt{\frac{1}{m} * \sum (C_{0i} - C_0)^2} \quad (2.7)$$

Визначимо середні відстані:

$$C_{0c} = (2,1367 + 6,0881 + 2,1785 + 10,6287) / 4 = 5,258$$

Визначимо S_0 за формулою (2.7): $S_0 = 3,51$

Знайдемо відстань за формулою (2.5): $C_0 = 12,27$

Знаходимо допоміжну величину d_i (таблиця 2.9):

Таблиця 2.9

Розрахунок допоміжної величини для знаходження показника коефіцієнту таксономії

Рік	2016	2017	2018	2019
D_i	0,174	0,496	0,177	0,866

Визначимо рівень коефіцієнту таксономії у динаміці з 2016 року по 2019 рік (таблиця 2.10):

Таблиця 2.10

Розрахунок коефіцієнту таксономії

Рік	2016	2017	2018	2019
Ki	0,826	0,504	0,823	0,134

Графік динаміки змін загального інтегрального показника рівня розвитку фінансової безпеки для АТ «РВС Банк» наведено на рис. 2.3.

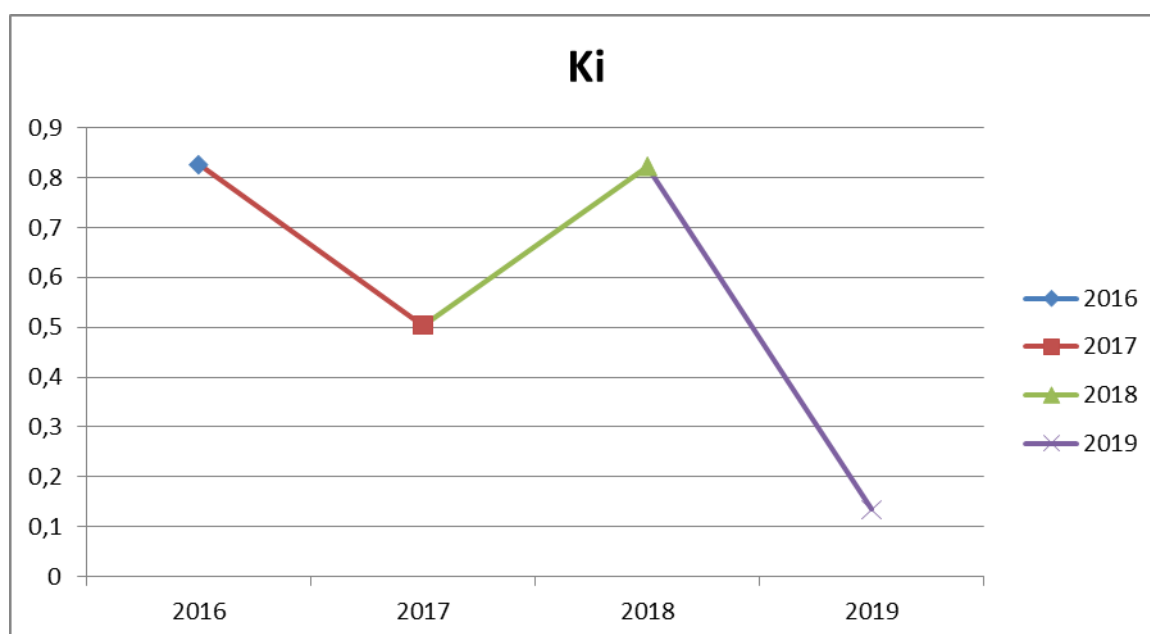

Рис. 2.3. Динаміка інтегрального показника рівня розвитку фінансової безпеки банку АТ «РВС Банк»

З рисунку 2.3. ми бачимо динаміку зміни нашого інтегрального показника фінансової безпеки банку. Даний показник, як ми бачимо є досить хитким, оскільки кожного року він різко змінюється то в кращу сторону то в гіршу. Інтерпретація даного показника наступна: він приймає високе значення при більших значеннях стимуляторів та низьке значення – при малих значеннях стимуляторів.

Для прогнозування добавлена модель лінійного тренду з фільтрацією, рис 2.4

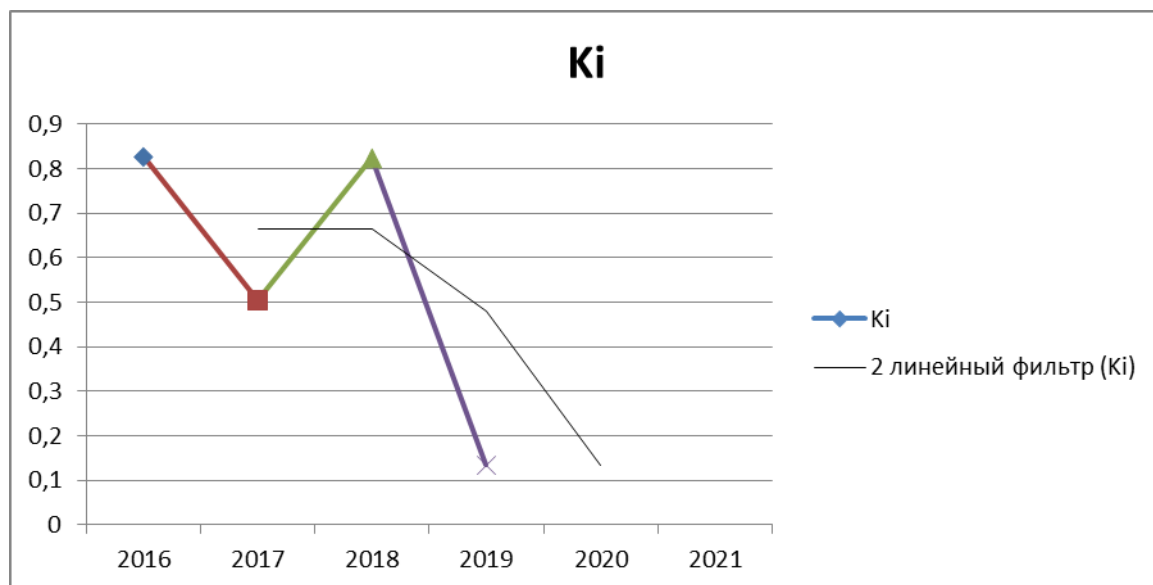

Рис. 2.4. Модель лінійного тренду АТ «РВС Банк»

Побудований таким чином таксономічний показник синтетично характеризує зміни значення ознак досліджуваних груп. Важливішою його перевагою являється те, що зараз ми маємо справу з одною синтетичною ознакою, яка показує напрямок та масштаби змін в процесах, описаних сукупністю вихідних даних.

Підводячи підсумок можна відмітити, що коефіцієнт таксономії на АТ «РВС Банк» нестабільний на протязі аналізованих періодів. Чим більше близький показник до одиниці, тим кращий розвиток фінансової безпеки банку. В 2016 та 2018 роках показник прийняв найбільше своє значення -0,826 та 0,83, а в 2019 році найменше – 0,134. Це свідчить про погіршення розвитку фінансової безпеки банку.

Отже, для підвищення рівня фінансової безпеки банку необхідно зменшити рівень витрат банку або збільшити рівень доходів, тим самим підвищити ефективність роботи банку, оскільки якщо аналізувати вихідні данні ми бачимо, що саме цей показник найгірше вплинув на фінансову безпеку банку.

Висновки до розділу 2

Аналізуючи даний розділ ми можемо зробити такі висновки, що АТ «РВС Банк» є фінансово стійкою фінансовою установою, про це свідчать розраховані показники фінансової стійкості банку.

В 2019 році банк вийшов на фінансовий результат «прибуток», що підтверджує, що незважаючи на «молодий вік» банківської установи він прийняв правильну стратегію та рухається в правильному напрямку, оскільки в минулі періоди, а саме в 2018–2018 банк мав фінансовий результат «збиток».

АТ «РВС Банк» виконує вимоги Національного банку всіх економічних нормативів. З цього можна зробити висновок, що рівень фінансової безпеки банку знаходиться на високому рівні, так як всі нормативи знаходяться в межах нормативних значень.

Аналіз фінансової безпеки ми розраховували з допомогою методу таксономії. З отриманих результатів ми можемо зробити висновок, що фінансова безпека знаходиться стані нестабільності, оскільки в період з 2016 по 2019 відбувалися значні зміни в результатах цього показника, тому якщо аналізувати отримані результати, то можна зрозуміти, що банк в період з 2016 по 2018 має достатній рівень фінансової безпеки, а в 2019 році цей показник знизився до критичного, на це вплинули такі показники як низький рівень коефіцієнта ефективності роботи банку за весь досліджуваний період. Дану методику не можна вважати досить точною, оскільки, в ній ми визначаємо фінансову безпеку за певними показниками, а якщо оцінювати загальну картину яку ми спостерігаємо при аналізі фінансового стану банку, то можемо побачити, що більшість важливих показників знаходяться на високому рівні, що свідчить про рівень фінансової безпеки банку.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АТ «РВС БАНК»

3.1. Оптимізація заходів та системи управління фінансовою безпекою в АТ «РВС БАНК»

Стабільність роботи банківської системи залежить від стабільності роботи кожного суб'єкта господарювання, в свою чергу стабільність роботи банку залежить від ефективності системи управління фінансовою безпекою. Функціонування системи управління фінансовою безпекою банківської установи має передбачати взаємозв'язок цілей і завдань кожного рівня, вибираючи оптимальні шляхи реалізації рішень.

Ми вважаємо, що в якості важливих умов, які враховуються в структурі системи управління фінансовою безпекою банку є: правильне управління капіталом, мінімізація витрат та адаптація до нововведень. Ці умови здатні надати найбільший вплив на формування прибутку банку, забезпечуючи тим самим його фінансову безпеку.

Здійснивши аналіз в розділі 2 фінансового стану АТ «РВС Банк» за 2016-2019 роки, нами було зроблено висновок про не стійкий фінансовий стан банку, який можна визнати незадовільним.

У досліджуваному нами банку управління фінансовою безпекою здійснюється організаційними структурними одиницями: департаментом внутрішнього аудиту (діагностика фінансового стану, нейтралізація фінансових ризиків тощо); маркетинговим відділом (моніторинг зовнішнього середовища, конкурентна розвідка тощо) та юридичним відділом (правовий захист), відділом кадрів (підбір персоналу) та іншими. Спеціальний підрозділ при такому управлінні не створювався, що призвело до фінансового стану, який є не задовільний для успішної діяльності банку.

Вказані проблеми, а також зростання кількості загроз, ризиків і небезпек у банківській діяльності зумовлюють необхідність створення спеціалізованого підрозділу (відділу, служби) фінансової безпеки в банку.

Спеціалізований підрозділ (відділ, служба) фінансової безпеки банку має бути штатним структурним підрозділом, який підпорядковується безпосередньо голові правління банку і організовує у взаємодії з іншими структурними підрозділами (а також за необхідності, органами державної влади та управління, іншими зовнішніми суб'єктами) розроблення, реалізацію та контроль виконання заходів щодо захисту фінансових інтересів банку від зовнішніх і внутрішніх загроз.

Рис.3.1. Організаційна структура управління фінансовою безпекою «АТ РВС Банк» з створенням спеціалізованого підрозділу(складено автором)

Відділ фінансової безпеки має складатися з 3 працівників, з начальника відділу та 2 спеціалістів, на нашу думку для невеликого банку яким є АТ «РВС Банк» їх має вистачити. В обов'язки спеціалістів я б включив загальний збір інформації по банку, та проведення оцінки рівня фінансової безпеки, а вже начальник відділу на базі отриманих звітів від спеціалістів має обробити всю інформацію, оцінити загрози, та прийняти певні рішення сприводу усунення цих загроз.

Завдяки введенню в структуру банку «відділу фінансової безпеки» банк зможе більш конкретно оцінювати свій поточний стан. Даний відділ матиме змогу оцінювати діяльність кожного департаменту, визначати недоліки в їх роботі та вирішувати їх. Ми вважаємо, що завдяки цьому введенню банк зможе покращити свій фінансовий стан та фінансову стійкість, приймати і реалізовувати управлінські рішення, спрямовані на зменшення негативного впливу ризиків та загроз і досягнення максимального рівня фінансової безпеки АТ «РВС Банк».

Отже, створення відділу фінансової безпеки у банківській установі є важливим етапом в його діяльності, так як це полегшить та пришвидшить збір інформації, також це полегшить роботу банку тим, що за діяльністю кожного працівника, буде спостерігати певний орган, який зможе втручатися в складні ситуації які виникають під час робочого процесу, та допомагати вирішувати певні завдання.

Всі ми добре розуміємо, що власна фінансова безпека банківської установи залежить від діяльності яку веде банк, оскільки кожен банк є індивідуальною установою, та притримується своєї позиції (але в межах дозволеного нормативами Національного Банку України), але завжди існують зовнішні чинники, на які банки не в змозі реагувати, це може бути криза як в середині країни та і за межами неї, низький рівень соціального забезпечення населення та інші. Для більш детального аналізу чинників які можуть вплинути на діяльність АТ «РВС Банк» ми оцінимо внутрішнє середовище банку – його сильні та слабкі сторони, а також зовнішні можливості і загрози, побудуємо SWOT-аналіз. SWOT-аналіз, для визначення сильних і слабких сторін

АТ «РВС Банк», а також можливостей і загроз, що витікають з його найближчого оточення (зовнішнього середовища) зображено в табл.3.1.

Таблиця 3.1

Матриця SWOT-аналізу для АТ «РВС Банк»

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
– Системна робота з клієнтами. – Індивідуальний підхід до клієнтів, якісне обслуговування. – Широкий спектр традиційних послуг. – Конкурентоздатні тарифи на продукти - аналоги. – Гнучка та лояльна тарифна політика. – Сучасна структура та технології, що використовуються; оперативність реагування на необхідні зміни. – Наявність всіх необхідних пунктів ліцензії для надання послуг. – Надання консультацій на високому професійному рівні. – Висококваліфіковані кадри. – Зручне місце розташування.	– Недостатній рівень капіталізації банку. – Висока собівартість пасивів. – Значна частина проблемних активів у загальному обсязі кредитного портфелю. – Відсутність нових продуктів та програм, яких ще немає на ринку. – Недостатня площа приміщення. – Відсутність мережі філій в регіонах.
Можливості (O)	Загрози (T)
– Вихід з ринку деяких фінансових установ. – Активізація клієнтів у користуванні послугами банку внаслідок виходу з ринку деяких фінансових установ. – Розвиток малого та середнього бізнесу. – Розвиток банківського продуктового ряду. – Вдосконалення законодавчої бази (податкової, банківської).	– Нестабільність економіки. – Залежність НБУ від виконавчої влади – Посилення законодавчих вимог (резервні вимоги НБУ, вимоги по капіталу). – Несприятливі зміни курсів іноземних валют або торгової політики зарубіжних держав. – Відсутність інвестицій в регіон. – Зміни в доходах населення регіону. – Поява нових продуктів у конкурентів. – Втрата стратегічних клієнтів банку.

*складено автором

Отже, можна відзначити, що найбільш переважною для банку на даному етапі розвитку є стратегія посилення позицій на ринку фінансових послуг та залучення нових клієнтів, більший пріоритет віддають юридичним особам. Оскільки банк має ряд переваг, завдяки яким він є досить сильним конкурентом серед середніх банків України. Тому слід наполегливо працювати щоб закріпити свої позиції. Вибрана стратегія, безумовно, частково веде до

досягнення поставленої планки.

Ми можемо стверджувати, що Банк є спроможним продовжувати свою діяльність у майбутньому і забезпечувати сталий розвиток установи. Формуючи таке професійне судження, ми проаналізували поточний стан і перспективи діяльності Банку. Тому, я можу стверджувати, що Банк здатний у найближчій перспективі забезпечити операційну прибутковість та підвищення ефективності діяльності за пріоритетними напрямками роботи при дотриманні вимог нормативно-правових актів Національного банку України та інших вимог законодавства України, що регулюють діяльність банківських установ.

Для визначення конкурентоспроможного потенціалу АТ «РВС Банк», виконано аналіз факторів зовнішнього ділового середовища із застосуванням інструменту PEST-аналізу табл. 3. 2.

Таблиця 3.2

Матриця PEST-аналізу для АТ «РВС Банк»

Політика (P)	Економіка (E)
Боротьба між політичними партіями за сфери державного та економічного впливу; Рівень довіри з боку міжнародних фінансових організацій; Можливі зміни законодавства, що стосуються діяльності банків та економіки країни.	Політична та економічна криза: зниження темпів росту ВВП, розкручування інфляційних процесів, нестабільність економіки, зменшення обсягу іноземних інвестицій, невизначеність з ринками збуту стратегічного експорту, зменшення реальних доходів населення.
Соціум (S)	Технологія (T)
Падіння рівня грошових доходів населення, зростання заборгованості по виплаті заробітної плати та пенсій;	Негативні: Висока собівартість пасивів, значний обсяг неробочих активів, недостатня площа приміщення, відсутність розвиненої мережі філій Позитивні: індивідуальний підхід до клієнтів та якісне обслуговування; широкий спектр традиційних послуг; гнучка та лояльна тарифна політика; наявність необхідних пунктів ліцензії для надання послуг; зручне місце розташування; сучасна структура та технології, що використовуються.

*складено автором

Розглянувши запропонований варіант узагальнюючої матриці PEST-аналізу можна зробити висновок, що найбільш впливовими для банку є

економічні фактори, а саме економічна криза, зменшення реальних доходів населення, а також політичні фактори, що проявляються у політичній нестабільності та змінах у податковому законодавстві.

Отже, зробивши діагностику SWOT та PEST аналізу можна розробити стратегію для оптимізації фінансової безпеки АТ «РВС Банк»:

1) Зростання прибутку банку шляхом збільшення доходів та зменшення витрат банку. Як за основу, щодо збільшення доходів можна віднести: збільшення активів, які можуть приносити процентний дохід, для чого банк повинен, по-перше, збільшити свою клієнтську базу, а саме позичальнику, але при цьому потрібно ретельніше аналізувати їх фінансовий стан; по-друге, збільшувати свій кредитний потенціал за рахунок зростання обсягу ресурсів, які банк отримуватиме від позичальників; зміна питомої ваги дохідних активів в сукупних активах, для чого необхідно звести «непрацюючі» активи до мінімуму, проте у межах, що забезпечують ліквідність банку; зміна структури портфелю дохідних активів сторону коштів, що надаються у кредит. Щоб знизити рівень витрат банку, як варіант можна запропонувати: залучення більш дешевих ресурсів.

2) Збільшувати об'єми власних коштів банку, що призведе до зростання ресурсної бази банку і відповідно їх інвестиційного потенціалу. Буде однією з передумов залучення іноземних інвестицій; стимулюватиме інтеграційні процеси; забезпечить незалежність банку;

3) Раціонально та ефективно розміщувати кошти банку для забезпечення його фінансової стійкості. Виконання цієї умови дозволить позбавитися суперечностей між ліквідністю, надійністю та прибутковістю АТ «РВС Банк»;

4) Формувати достатні страхові резерви та резервні фонди. Так як основна причина банківських банкрутств – неповернення раніше виданих кредитів, то формування цих фондів сприятиме зміцненню надійності й стабільності банку, а отже, і банківської системи України, зменшенню можливих фінансових ризиків у кредитній діяльності;

5) Запроваджувати в своїй діяльності такі інструменти, за допомогою яких банк зможе отримувати та планувати на майбутні періоди зростання додаткових доходів для банку: ф'ючерси, опціони, форвардні операції з валютою та інші форми діяльності;

Для успішної та безперервної діяльності банківської установи, можна запропонувати заходи профілактики, щодо контролю за станом фінансової безпеки банку, а саме:

- Виконувати моніторинг та ідентифікацію загроз, джерел і умов їх виникнення
- Прогнозування ситуацій, які сприятимуть реалізації загроз
- Пристосування підсистеми управління фінансовою безпекою підприємства до впливу загроз
- Перепідготовка керівництва і персоналу до ситуації, що трансформується під впливом загроз.

Підбиваючи підсумки проведених нами досліджень ми можемо зробити наступний висновок, що на сучасному етапі діяльності банку потрібно виділити певні «пріоритети безпеки», яким банк не приділяв певної уваги в минулому оскільки вони не є постійними і можуть зазнавати різних змін залежно від конкретної ситуації, характеру і ступеня загроз. При цьому потрібно оцінити ступінь їхнього впливу на фінансову безпеку банківської діяльності.

3.2. Пошук нових шляхів діагностики загроз фінансової безпеки АТ «РВС БАНК»

Ефективність трансформаційних процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці України, значною мірою залежить від ефективності функціонування банківського сектору, який перерозподіляє та прискорює рух фінансових ресурсів у країні, тим самим забезпечує стабільність розвитку та ефективність функціонування національної економіки [20, с. 13-16].

Серед проблем, що стоять перед банківською системою, найбільш гострою і актуальною є проблема забезпечення безпеки банків як однієї із основних умов формування стабільної банківської системи.

Особливої гостроти ця проблема набула в умовах глобалізації і інтеграції світової економіки та світових фінансових ринків, що призвело до збільшення транскордонних переміщень товарів, капіталів, персоналу, послуг, інформації тощо. Це, відповідно, вимагає розробки ефективних методів моніторингу фінансової стабільності держави, регіонів та окремих фінансових установ, у тому числі і комерційних банків, з метою своєчасного попередження фінансової кризи та розробки стратегії подальшого їх розвитку [25, с. 678].

Разом з тим необхідно зазначити, що успішне функціонування банківської системи загалом залежить не тільки від фінансового стану кожного окремого банку, але і від його здатності протидіяти негативним чинникам та динамічно розвиватися. Водночас, зауважимо, що сучасний рівень розвитку технологій потребує від комерційних банків швидких інструментів щодо обслуговування клієнтів і впровадження нових інформаційних технологій. Від того, наскільки буде розвинений технологічний та інформаційний рівень банку залежить його місце серед конкурентів та на ринку фінансових послуг. А це, в свою чергу, впливає на фінансову безпеку банку і, відповідно, на рівень прибутку, отриманого банком [25, с. 680].

Для ефективного управління та забезпечення фінансової безпеки банків необхідно будувати прогнози розвитку системи і оцінювати їх вірогідність. Зазначене зумовлює необхідність застосовувати в діяльності банків такий метод, який би дозволив не тільки відображати й аналізувати дані, але й допомагати при вирішенні завдань у неоднозначних ситуаціях. Зокрема, це стосується тих випадків, коли з декількох варіантів необхідно вибрати пріоритетний, використовуючи при цьому модельні прогнозовані результати проведення тієї або іншої політики банку, на яку впливає досить багато імовірнісних факторів, у тому числі й ризику.

Для повного аналізу фінансової безпеки АТ «РВС Банк» ми проведемо аналіз банку за допомогою двох методів діагностики - якісних й кількісний показників.

Якісну оцінку рівня фінансової безпеки банку будемо здійснювати шляхом заповнення анкети. В оригіналі анкету повинен заповнювати експерт з діяльності конкретного банку, але в нашому випадку ми самі виступимо експертами та спробуємо проаналізувати банк, даючи короткі відповіді «так» або «ні» на певні питання.

Анкета заповнюватимемо таким чином: по черзі розглядається кожний з наведених критеріїв і виставляється оцінка 0 або 1 залежно від варіанта відповіді на поставлене питання згідно з розподілом балів, поданих у Додатку Б.

Залежно від кількості набраних балів пропонується такий перелік станів фінансової безпеки банку:

- 25-30 – високий рівень фінансової безпеки банку;
- 20-25 – достатній рівень фінансової безпеки банку;
- 15-20 – низький рівень фінансової безпеки банку;
- менше 15 – критичний рівень фінансової безпеки.

Виступивши експертом, та самотужки на підставі спостережень за банком ми провели анкетування і отримали результат в 22 бали (відповіді). Дана оцінка показує що банк має достатній рівень фінансової безпеки.

Далі для порівняння з отриманим результатом за допомогою анкетування ми проведемо аналіз за допомогою кількісного методу з застосуванням скорингової методики, та порівняємо наші результати. Основою даної методики є розрахунок кількості балів, який здійснюється за оцінками фінансових коефіцієнтів і показників [38, с. 4-16].

Як ми знаємо, кожен банк у процесі роботи прагне знайти межу між прибутковістю і ризиком, які знаходяться в прямій залежності. Тобто свідомо йдучи на великі ризики, банк сподівається отримати значний прибуток. Однак необхідно враховувати, що дуже великі ризики навіть і при значному прибутку роблять діяльність банківської установи залежною від зміни безлічі факторів. У

результаті це може спричинити його неплатоспроможність і, як наслідок, банкрутство. Водночас отримання незначних обсягів прибутку, яке можливе при невисокому рівні ризиків, ставить під сумнів доцільність діяльності даного суб'єкта ринкової економіки, оскільки саме прибуток є основним мірилом ефективності роботи [16, с.11-15].

Оскільки фінансова безпека банку визначається рівнем його захищеності і ступенем ефективності діяльності, то за основу побудови методики оцінки фінансової безпеки банку ми візьмемо дві групи показників:

- показники, які характеризують ефективність діяльності банку;
- показники, які характеризують рівень його захищеності та здатність протистояти кризовим явищам.

Існує ряд показників, які дозволяють оцінити в цілому й частково ефективність роботи банківської установи. При цьому найширше використовується класичне визначення ефективності як відношення результату (доходу) до витрат, необхідних для отримання цього результату. З даного визначення випливає, що значення показника ефективності має бути більшим від одиниці. У протилежному випадку банк зможе забезпечити собі лише беззбиткову діяльність (ефективність = 1) або він отримуватиме збитки (ефективність < 1).

Загальну ефективність роботи банку характеризує відношення сумарних доходів до сумарних витрат. Відповідні значення беруться зі «Звіту про прибутки і збитки». Цей показник свідчить про здатність банку заробляти достатню кількість коштів для того, щоб покрити понесені витрати і отримати нормальний прибуток. Як конкретний показник використовується зіставлення доходів і витрат за однорідними операціями. Оскільки основні доходи банки отримують від операцій процентними коштами, а також комісійних операцій, для аналізу доцільно використовувати два показники: ефективність операцій з процентними коштами та ефективність комісійної діяльності [47, с. 284-290].

Наступним критерієм, що дозволяє оцінити ефективність роботи банку, є успішність кадрової політики і дієвість системи оплати праці персоналу банку.

Роздуті штати кредитних організацій потребують великих затрат, а надмірні витрати на оплату праці погіршують фінансові показники організації. Порівняно невеликі мобільні колективи, навпаки, здатні генерувати додатковий прибуток для акціонерів. Для кількісної оцінки даного критерію слід використовувати показник рівня прибутку на одного співробітника.

У Додатках В поданий перелік показників ефективності, який необхідно використовувати в методиці, а також їх розрахунок і коротка характеристика. В табл.3.3 розрахуємо основні показники які характеризують ефективність діяльності банку.

Таблиця 3.3

Показники ефективності діяльності банку

Показник	Норматив	2016	2017	2018	2019
Рентабельність активів	1,50%	0,31	-0,18	-0,07	0,0018
Рівень процентної маржі (кредити-депозити)	5%	6	9	10	17
Ефективність роботи банку	1	98,236	0,913	0,647	1,003
Ефективність операцій з процентними коштами	1	0	7,925	5,106	1,639
Ефективність комісійної діяльності	1	18,50	15,395	19,843	9,966
Прибуток на одного співробітника	11000 грн.	3760,32	-610,70	-248,76	4,23

Одним з основних показників, що характеризують ефективність банку, є відношення прибутку до величини активів, з отриманих нами результатів ми бачимо, що в 2016 він становив 31%, в 2017 –18%, в 2018– -7%, у 2019 –1,8%. Застосування цього показника доречне, оскільки всі інші показники ефективності управління активами вторинні щодо рентабельності активів. Крім того, ці показники в основному визначаються політикою банку та стратегією керівництва у сфері управління активами.

Ще одним важливим показником, що характеризує ефективність діяльності банку, є рівень його маржі, тобто різниця між ставками за кредитами та депозитами, з отриманих нами результатів ми бачимо, що в 2016 він становив 6%, в 2017 – 9%, 2018- 10%, у 2019 – 17%. Даний показник фактично характеризує потенціал банку, його можливість здійснювати прибуткову

діяльність. Порівняння даного показника з середнім значенням у банківській системі і значеннями конкурентів визначає рівень потенційної конкурентоспроможності банку.

Наступною групою показників, які нам потрібно опрацювати, щоб зробити обґрунтований і зважений висновок про рівень фінансової безпеки банку, є показники захищеності. Перелік, розрахунок і їх стисла характеристика наведені в Додатках Г. Отримані результати по наших розрахунків ми перенесемо в табл.3.4.

Таблиця 3.4

Показники захищеності банку

Показник	Норматив	2016	2017	2018	2019
Ліквідність (миттєва)	20%	11,62	99,14	78,45	128,01
Рівень проблемних кредитів	5%	0	0,87	0,92	2,25
Коефіцієнт кредитних ризиків	<25%	19,86	14,2	18,3	22,83
Коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань	оптимально - 0,53-0,9	0,001	0,141	0,094	0,153
Коефіцієнт достатності капіталу	10%	50,833	73,628	41,421	21,843
Загальна валютна позиція	30%	0,4	1,8	2,5	25,6%

Аналізуючи необхідні показники ми отримали такі результати, а саме, показник ліквідності характеризує здатність банку своєчасно здійснювати платежі за зобов'язаннями, ми отримали в 2016 він становив 11,62, в 2017 – 99,14, в 2018– 78,48, в 2019 – 128,01. Ми аналізували показник миттєвої ліквідності, оскільки саме він дає поняттю можливість банку швидко розрахуватися за поточними зобов'язаннями створює передумови для стабільної діяльності банку. Адже, найменші ознаки нездатності банку виконати свої зобов'язання можуть викликати паніку серед вкладників, що у свою чергу може призвести до втрати репутації, а в гіршому випадку і до банкрутства комерційного банку.

Рівень фінансової безпеки також залежить від якості активів банку. Більшість українських банків – це універсальні кредитні установи, тому основним напрямом їх діяльності є кредитування фізичних і юридичних осіб. Отже, важливим показником є відношення суми проблемних кредитів до

загальної величини кредитного портфеля, аналізуючи цей показник в АТ РВС банк ми отримали в 2016 він становив 0, в 2017 – 0,87, в 2018 – 0,92, в 2019 – 2,25 В умовах банківської системи України даний показник особливо актуальний, оскільки здатний на ранніх стадіях сигналізувати про зниження рівня фінансової безпеки.

Наступний коефіцієнт який ми аналізуємо є коефіцієнт кредитних ризиків. Він дозволяє оцінити, чи достатньо сформованих резервів для того, щоб покрити можливі збитки за проблемними кредитами. Отже за даним показником ми отримали такі результати в 2016 він становив 19,86, в 2017 –14,2, в 2018– 18,3, в 2019 – 22,83. Якщо значення даного коефіцієнта перевищує 25%, це вказує на погіршення фінансової безпеки банківської установи, оскільки в даному випадку масове неповернення кредитів може призвести до збитків і спровокувати банкрутство банку.

На нашу думку, серед всіх запропонованих коефіцієнтів важливе значення в діяльності банку є коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань. Він характеризує агресивність кредитної політики і рівень кредитної стійкості банку. Тип кредитної політики, що проводиться банком, здійснює безпосередній вплив на рівень його фінансової безпеки. Розрахувавши цей показник для АТ «РВС Банк» ми отримали, в 2016 – 0,001, в 2017 – 0,141, в 2018 – 0,094, в 2019 – 0,153. Оптимальним діапазоном для даного коефіцієнта прийнято вважати 0,53-0,9. Якщо значення нижче 0,53, банківська установа може виявитися неспроможною заробити достатньо коштів для виконання своїх зобов'язань перед вкладниками і кредиторами банку. Якщо ж значення вище 0,9, в даній ситуації практично всі залучені банком кошти використовуються для кредитування. Оскільки кредитування є достатньо ризиковою операцією, рівень фінансової безпеки знижується.

Отже далі на базі розрахованих нами показників ми можемо дати оцінку фінансовій безпеці банку на основі кількісної методики також використовуємо комплексну методику з інтегральним значенням у 120 балів – максимум по 10

балів на кожний із запропонованих показників. Рівень фінансової безпеки визначається за кількістю набраних балів.

Особливість запропонованої методики полягає в тому, що в ній здійснено спробу подолати один з головних недоліків кількісних методик – жорстку прив'язку до нормативних значень показників і недостатній ступінь врахування динаміки зміни показників. Особливо це стосується виставлення балів.

Для усунення недоліків пропонується ввести поняття «сіра зона» за аналогією з погрішністю у фізиці. Вона характеризує значення показника, при якому важко однозначно оцінити показник. Наприклад, показник рівня проблемних кредитів рекомендується не більше 5 %. Допустиме значення цього показника у банку 4,8 % формально відповідає нормативу, але реально даний показник у бальному виразі не можна прирівнювати до значення показника, наприклад, в 2 %. Аналогічною є ситуація, якщо показник дорівнює 5,1 %. Формально він не відповідає нормативу, але реально за своєю економічною суттю дуже близький до значення 4,8 %. Якщо не враховувати «сіру зону», картина для цих двох банків буде діаметрально протилежною. Тому доцільно використовувати як «сіру зону» інтервал $\pm 10\%$ від нормативного значення. Розподіл балів з урахуванням значення показника наведений в Додатку Д1.

У Додатку Д2 наведені конкретні значення «сірих зон» для кожного із запропонованих показників, які розраховані на основі нормативних значень, запропонованих в економічній літературі. Ми вважаємо, що завдяки значенням «сірої зони», ми зможемо більш точно оцінити значення запропонованих показників. Дана методика була запозичена з підручника [59, с. 92–97] автором якої є Побережний С.М.

Далі порівняємо наші отримані розрахунки (отримані результати братимемо за останні 2 роки, тобто 2018–2019 рр.) зі значеннями «сірої зони», результати наведемо в таблиці 3.5

Таблиця 3.5

Вихідні дані для розрахунку рівня ФБ АТ «РВС Банк»

Показник	Норматив	значення "сірої зони"	2018	2019	Бал
Рентабельність активів	1,50%	1,35-1,65	-7%	1,8%	10
Рівень процентної маржі (кредити-депозити)	5%	4,5-5,5	10	17	10
Ефективність роботи банку	1	0,9-1,1	0,647	1,003	7.5+1
Ефективність операцій з процентними коштами	1	0,9-1,1	5,106	1,639	10
Ефективність комісійної діяльності	1	0,9-1,1	19,843	9,966	10
Прибуток на одного співробітника	11000 грн.	10000-12000	-248,76	4,23	0
Ліквідність (миттєва)	20%	18-22	78,45	128,01	10
Рівень проблемних кредитів	5%	4,5-5,5	0,92	2,25	10
Коефіцієнт кредитних ризиків	25%	24-26%	18,3	22,83	10
Коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань	оптимально - 0,53-0,9	0,5-0,9	0,094	0,153	0
Коефіцієнт достатності капіталу	10%	9-11	41,421	21,843	10
Загальна валютна позиція	30%	27-33	2,5%	25,6%	10

Для того, щоб урахувати динаміку зміни показників, необхідно використовувати додаткові бали. У випадку, якщо динаміка зміни показника позитивна, до поточної кількості балів за показником додається 1 бал. Якщо показник максимальний, бали не додаються. Якщо ж динаміка негативна, то відповідно віднімається один бал.

Отже, оцінка фінансової безпеки банку здійснюється за такою формулою:

$$\left\{ \begin{array}{l} S = \sum_{i=1}^n \text{MAX}_i * P_i + D_i \\ P_i = 1, \quad K_i > Z_h \\ P_i = 0,75 \quad K_i > t_i \wedge K_i < Z_h \\ P_i = 0,5 \quad K_i > t_i \wedge K_i > Z_l \\ P_i = 0 \quad K_i > Z_l \end{array} \right. \quad (3.1.)$$

Де S – Загальна кількість балів;

MAX – кількість балів з i -го показник;

t_i – Нормативне значення i -го показник;

Z_h – Верхня межа «сірої зони»

Z_l – Нижня межа «сірої зони»

Z_i – фактичне значення i -го показника;

D_i – Премія штраф за тенденції зміни i -го показник;

За результатами аналізу банк може отримати один з трьох типів оцінки рівня фінансової безпеки: критичний (менше 70 балів), недостатній (70-90 балів), достатній (90-110 балів), відмінний (110–120 балів). Критична оцінка означає серйозне порушення рівня фінансової безпеки банку. Недостатня оцінка свідчить про наявність ряду проблем у діяльності банку, які в майбутньому можуть стати причиною виникнення кризи. Достатня та відмінна оцінка відповідають задовільному рівню фінансової безпеки банку.

$$S=10*1+10*1+8,5*0,75+10*1+10*1+0*0+10*1+10*1+10*1+0*0+10*1*10*1=96,375$$

Розрахувавши фінансову безпеку АТ РВС Банк за допомогою кількісного методу ми отримали такі результати, банк отримав 96,375 балів, що дає йому змогу вважати, що його рівень фінансової безпеки знаходиться на достатньому рівні, але банк має певні недоліки, але ми впевнені, що в майбутньому він їх вирішить і зможе отримати відмінну оцінку ФБ.

Порівнюючи результати які ми отримали завдяки двом методам діагностики ФБ- якісних й кількісний показників, ми переконались, що банк дійсно має достатній рівень фінансової безпеки, оскільки і в якісних показниках він має достатній рівень так і кількісних має достатній рівень.

Дані методики є досить простими і для їх розрахунку банку не знадобиться багато часу, завдяки їм керівництво досить швидко та якісно зможе дізнатися про фінансовий стан їх банку, також банк зможе визначити проблемні місця на які їм потрібно буде звернути увагу.

Висновок до розділу 3

У третьому розділі, ми намагалися висвітлити основні шляхи вдосконалення управління фінансовою безпекою. А також визначили напрямки вдосконалення фінансової безпеки в АТ «РВС БАНК», а саме:

- 1) За основний напрямок, банку потрібно підвищувати рівень своїх доходів та зменшувати об'єми витрат. Що призведе до зростання прибутку банку;
- 2) Ефективно розпоряджатися вільними коштами які знаходяться на рахунках банку;
- 3) Створення резервів.

Серед запропонованих шляхів дослідження фінансової безпеки, ми виділили два методи, які допоможуть АТ «РВС банк» в майбутньому швидко та легко досліджувати стан фінансової безпеки, а саме якісний метод, сутність даного методу полягає в проведенні опитування з ключовими особами банку, які мають відповісти на 30 запитань, і в кінці підбити підсумки та визначити слабкі сторони які впливають на рівень фінансової безпеки. Сутність кількісного методу полягає в розрахунку показників за допомогою яких можна чітко визначити рівень фінансової безпеки, та в кінцевому результаті дати оцінку отриманим результатам, та за допомогою запропонованою формулою підбити результат, та визначити рівень фінансової безпеки АТ «РВС Банку»

Запропоновані методи є досить простими у використанні, оцінюючи рівень фінансової безпеки саме за цими методами, в кінцевому результаті можна буде конкретно побачити як і на скільки кожен показник впливає на ФБ банку.

ВИСНОВКИ

Отже, в кваліфікаційній роботі здійснено аналіз фінансового стану АТ «РВС Банку» та наведено рекомендації щодо покращення діяльності та оптимізації його фінансової безпеки. За результатами виконаних завдань можемо зробити наступні висновки.

1. Система фінансової безпеки банку є невід'ємною складовою в успішному функціонування банку, оскільки завдяки успішним діям працівників відповідальних за фінансову безпеку банк матиме здатність протистояти можливим зовнішнім і внутрішнім загрозам банківської діяльності. Відповідно, основною метою фінансової безпеки банку є забезпечення конкурентоспроможності як окремого банку, так і банківської системи загалом на ринку банківських послуг і недопущення можливості отримання збитків або втрати частини прибутків унаслідок реалізації внутрішніх та зовнішніх загроз.

2. Фінансовій безпеці комерційних банків сьогоденної України, на наш погляд, загрожують: недостатність власних коштів; цілеспрямований підрив їх ділової репутації; неповернення виданих кредитів, правова неврегульованість цього напрямку банківської діяльності, а також недосконала оцінка кредитних ризиків; відсутність банків даних про недобросовісних позичальників; маніпулювання з кредитними картками, банкоматами; недосконалість у підборі кадрів для роботи в них; надання фіктивної інформації клієнтами; використання фальшивих векселів, цінних паперів і гарантійних листів; вторгнення до банківських комп'ютерних мереж; витік ділової інформації; недосконалість структур забезпечення внутрішньої та зовнішньої безпеки банківських установ; підвищений ризик для життя і здоров'я зайнятих у банківській сфері внаслідок зростання кримінальної активності; недостатність висококваліфікованих фахівців у банківсько-кредитній сфері в правоохоронних органах.

3. Механізм управління фінансовою безпекою банку – це сукупність фінансово-економічних, фінансово-мотиваційних, фінансово-організаційних та фінансово-правових процедур прийняття управлінських рішень щодо

забезпечення захисту фінансових інтересів банку, які дають змогу узгоджувати інтереси взаємодіючих сторін, об'єктів і суб'єктів управління й спрямовані на своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз.

4. Другий розділ було присвячено аналізу фінансового стану АТ «РВС Банк». . RWS bank («РВС банк») — український банк, який був створений 2015 року на базі «Омега банку» (до 2013 р. «Swedbank», до 2007 року — «ТАС-Комерцбанк»). Банк має банківську ліцензію № 277 і має право надавати повний спектр банківських послуг клієнтам: розрахунково-касове обслуговування, валютні операції, видача банківських гарантій, факторингове обслуговування тощо. Проведені розрахунки показали, що банк є фінансово стійким, оскільки, всі його показники мають позитивне значення. Також аналізуючи статутний капітал ми бачимо, що банк не в повному розмірі виплатив його, на даний час розмір СК складає 300039 тис.грн., що майже на 200000 тис. грн. менше від норми, адже Національний Банк України встановив мінімальний розмір СК в розмірі 500000 тис грн., тому акціонери банку планують збільшення СК в період з 2020–2022 роки..

5. Темпи росту основних показників діяльності банку – активів, зобов'язань на капіталу відповідають один одному. Для оцінки фінансового стану АТ « РВС Банку» проаналізуємо показники економічної діяльності банку за 2016-2019 роки. Аналіз динаміки активів АТ «РВС Банку» з 2016 р. по 2019 свідчить про зростання загального обсягу активів із 337 464 тис. грн.. до 953 071 тис. грн.. Ці зміни відбулися за рахунок збільшення всіх статей активів. Аналізуючи коефіцієнти ліквідності, а саме нормативи Н4, Н5, Н6 та коефіцієнт загальної ліквідності, ми отримали позитивні результати які значно перевищують нормативні значення, а це свідчить про те, що банк є ліквідним і може вчасно розраховуватися зі всіма своїми зобов'язаннями. В 2018 році банк на відмінну від попередніх років отримав фінансовий результат прибуток в розмірі 887 тис. грн. це свідчить про те, що банк рухається у вірному напрямку та зможе через деякий час вийти на провідні позиції в банківському секторі. Також слід зазначити, що невід'ємною складовою в банківській діяльності є

кредити, з отриманих результатів, ми спостерігали, що незважаючи на молодий вік банку він вже отримав довіру від своїх клієнтів, про це свідчать обсяги наданих кредитів та обсяги відкритих депозитів.

6. Результати дослідження потверджують, що для АТ РВС Банк характерний достатній рівень фінансової безпеки, що свідчить про значну результативність роботи менеджерів, дотримання обов'язкових нормативів, високу ефективність управління фінансовими ресурсами, якісну систему управління фінансовими ризиками та протидії зовнішнім і внутрішнім загрозам. Варто зазначити, що оцінювання рівня фінансової безпеки банків потрібний процес, оскільки від адекватної оцінки залежить своєчасне ухвалення ефективних управлінських рішень щодо мінімізації дії негативних чинників і загроз на фінансову стійкість комерційних банків, що, своєю чергою, впливає на рівень фінансової стабільності всієї банківської системи країни.

7. У третьому розділі було запропоновано напрями покращення фінансової безпеки АТ «РВС Банк», розроблено методичні рекомендації щодо створення відділу фінансової безпеки. На сучасному етапі найкрупніші банки та крупні компанії світу створюють у своєму складі підрозділ фінансової безпеки. Сьогодні інформація - це стратегічний ресурс, тому менеджери вищої ланки бажають бути постійно проінформовані про діяльність своїх конкурентів на ринку за допомогою постійного моніторингу інформації з відкритих джерел, не порушуючи чинне законодавство. Для підвищення рівня фінансової безпеки банку необхідно знизити кількість сумнівних кредитів та кредитів з затримками виплат, урегулювати рівень отриманих та виданих міжбанківських кредитів (зменшити об'єм виданих кредитів) та зменшити рівень витрат банку або збільшити рівень доходів, тим самим підвищити ефективність роботи банку.

8. Для пошуку нових шляхів діагностики загроз фінансовій безпеці за основу було взято методика яку запропонував в своєму підручнику Побережний С.М., дана методика сподобалась своєю легкістю та зручністю. Серед запропонованих шляхів дослідження фінансової безпеки, ми виділили два методи, які допоможуть АТ «РВС банк» в майбутньому швидко та легко

досліджувати стан фінансової безпеки, а саме якісний метод, сутність даного методу полягає в проведенні опитування з ключовими особами банку, які мають відповісти на 30 запитань, і в кінці підбити підсумки та визначити слабкі сторони які впливають на рівень фінансової безпеки. Сутність кількісного методу полягає в розрахунку показників за допомогою яких можна чітко визначити рівень фінансової безпеки, та в кінцевому результаті дати оцінку отриманим результатам, та за допомогою запропонованою формулою підбити результат, та визначити рівень фінансової безпеки АТ «РВС Банку»

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адаменко С. І. Характеристика та класифікація загроз у банківській системі України / С. І. Адаменко // Стратегічна панорама. – 2004. – № 4. – С.48-52
2. Аналіз діяльності комерційного банку : [навч. посіб.] / за ред. А.М. Герасимовича, Ф.Ф. Бутинця. – Житомир : Рута, 2006. – 599 с.
3. Банківський нагляд : навч. посібник / В. І. Міщенко, А. П. Яценюк, В. В. Коваленко, О. Г. Коренева. // – Київ: Знання, 2004. – 406 с.
4. Барановський // Вісник Національного банку України. – 2014. – №9. – С.17-23.
5. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру / О. І. Барановський // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 1. – С.7-26.
6. Барановський О.І. Специфіка фінансової безпеки в банківській сфері / О.
7. Бланк И.А. Управление формированием капитала/ И.А. Бланк. – 2-е изд., стер. – К.: Эльга, 2014. – 512 с.
8. Болгар, Т. Н. Моральный риск и его особенности в банковской деятельности [Текст] / Т. М. Болгар // Новітня цивілізація: проблеми становлення і трансформації : зб. наук. пр. за матеріалами міжнародної наукової конференції (22-23 травня 2008 р.). – Д. : ДУЕП, 2008. – С. 5–7.
9. Вареник В. А. Проблеми формування фінансової безпеки в банках України / В. А. Вареник // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2014. – Випуск 2. – С.1030-1033.
10. Васюренко О. В. Банківські операції [Текст] : навч. посібник / О. В. Васюренко. – К.: Знання, 2014. – 324 с.
11. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності / А. М. Герасимовича, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій Вергуненко та ін. – К. : КНЕУ, 2013. – 600 с.

12. Гладинець Н.Ю. Фінансова стійкість банківської системи України та особливості її забезпечення в умовах кризових явищ / Н.Ю. Гладинець // Економічний простір. – 2015. – № 94. – С. 152–161
13. Гладких Д. М. Забезпечення банківської безпеки України в умовах розвитку інформаційної економіки: дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец.: 21.04.01 – економічна безпека держави (економічні науки) / Д. М. Гладких. – Київ, 2019. – 531 с.
14. Грушко В.І. Системна модель аналізу фінансової стійкості комерційного банку [Текст] / В.І. Грушко, Л. Ю. Петриченко // Фінанси України. – 2001. - № 12. С. 20 – 28.
15. Диба, М. І. Капіталізація банківської системи як чинник підвищення надійності економіки України [Текст] / М. І. Диба, Є. С. Осадчий // Фінанси України. - 2008. - N 6. - С. 77-89
16. Дмитров С. О. Управління фінансовою безпекою комерційного банку / О. С. Дмитров // Фінансовий простір. – № 2. – 2012. – С. 11–15.
17. Дмитрова О.С. Класифікація загроз та ризиків економічної безпеки банку. Ефективна економіка. 2015. № 11.
18. Добрик Л. О. Фінансова безпека банку як складова його стійкості / Л. О. Добрик, Г. В. Запорожець / Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2014. – № 6[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3116>
19. Добринь С. В. Аналіз впливу факторів фінансової безпеки на фінансову стійкість банків / С. В. Добринь, І. Б. Убілава // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 92-96.
20. Дубровін О. В Індикатори економічної безпеки реального сектору економіки / О. В. Дубровін // Стан та шляхи стабілізації фінансово-економічної системи: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих учених (м. Київ, 26-27 лютого 2016 р.). – К. : Аналітичний центр «Нова економіка», 2016. – С.13-16.

21. Економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції, розрахунок яких передбачено Інструкцією № 368 та Положенням № 290, станом на 01.01.2020[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision> 105. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>

22. Євченко О.А. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи / О.А. Євченко // Україна. – 2009. – Вип. 25. – С. 45–52.

23. Єрмошенко М. М. Економічні та організаційні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства : препринт наукової доповіді / М. М. Єрмошенко, К. С. Горячева, А. М. Ашуєв. – К. : Національна академія управління, 2005. – 78 с/

24. Зачосова Н. В. Особливості забезпечення фінансової безпеки комерційних банків в Україні / Н. В. Зачосова // Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 4. – С.74– 78.

25. Карковська В.Я. Фінансова безпека банківської системи: реалії та перспективи / В. Я. Карковська, Л. М. Прокопишин-Рашкевич, М. М. Якимець // Інфраструктура ринку. – 2018. – Випуск 25. – С.673-680.

26. Клименко Т. В. Основні елементи механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання / Т. В. Клименко // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2011. – № 4 (58). – С. 340-343.

27. Коваленко В. Оцінка впливу монетарної та регуляторної політики центрального банку на розвиток банківського капіталу [Текст] / В. Коваленко, В. Прадун // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 6(60). – С. 16 – 27

28. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика: монографія / Коваленко В.В. // — Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. — 228 с
29. Коковіхіна О.О., Олійник А.Ю. Ідентифікація загроз фінансовій безпеці банк. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2015. № 50. с. 329–333.
30. Костюченко О.Є. Забезпечення фінансової безпеки банківської системи як складова фінансової безпеки держави / О.Є. Костюченко, В.І. Паталах // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 7. – Ч. 5. – С. 24–27.
31. Кочетигова Т. В. Сутність та класифікація банківського ризику / Т. В. Кочетигова, А. Ю. Алейнік. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – №16.
32. Крухмаль О. В. Оцінка фінансової стійкості банків: інформаційне і методичне забезпечення: автореф. дис. ... к-та. екон. наук [Текст] / О. В. Крухмаль. – Суми, 2007. – 20 с.
33. Лісняк А.Є. Чинники фінансової безпеки банків. Вісник університету банківської справи. 2017. № 3(30). URL: <http://visnuk.ubsnbu.edu.ua/article/view/124469>.
34. Меда Н.С. Систематизація функцій банківської діяльності в сучасних умовах / Н.С. Меда // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2014.– № 1 (19). – С. 149–152.
35. Міністерство фінансів України. URL: <https://minfin.com.ua/ua>.
36. Міщенко В., Сомик А. Ліквідність банківської системи України: сучасний стан, чинники та напрямки підвищення ефективності регулювання // Вісник НБУ . – січень 2009. – 34 с
37. Мойсеєнко І.П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства : [навч. посіб.] / І.П. Мойсеєнко, О.М. Марченко. – Львів, 2011. – 380 с.

38. Науменкова С. В. Макроекономічні аспекти оцінювання достатності капіталу банків в Україні / С. В. Науменкова, В. І. Міщенко, С. В. Міщенко. // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2017. – № 2. – с. 4–16.
39. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/auction/details>.
40. Новий бізнес. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/saygun/chim-horoshalikvidatsija-bankiv-485347>.
41. Основи банківської справи [Текст] : навчальний посібник / І. Ф. Прокопенко, В. І. Ганін, В. В. Соляр, С. І. Маслов. // – : К.: Центр навчальної літератури, 2015. – 410 с.
42. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish>
43. Остап С. В. Деякі аспекти прибутковості та фінансової стійкості комерційного банку / С. В. Остап // Вісник НБУ. – 2011. – №2. – С. 47-49.
44. Офіційний сайт АТ «РВС банк» Банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rwsbank.com.ua/>
45. Павлюк О.О. Сучасні тенденції розвитку світової банківської системи / О.О. Павлюк // Науковий вісник Херсонського державного університету – 2014. – Вип. 9. – Ч. 4. – С. 22–25.
46. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / І. М. Парасій-Вергуненко. // – К.: КНЕУ, 2010. – 347 с.
47. Підхомний О.М. Класифікація чинників фінансової безпеки України: теоретичний і практичний аспекти / О.М. Підхомний // БІЗНЕС-ІНФОРМ. – 2015. – № 1. – С. 284–290.
48. Побережний С.М. Організація діяльності підрозділів банківської безпеки в сучасному комерційному банку / С.М. Побережний. – Суми : ВВП «Мрія-1» ЛТД, 2004. – 54 с.

49. Примостка Л.О. Банківські ризики. Теорія та практика управління: [Текст]: монографія / Л.О. Примостка та ін. – К.: КНЕУ, 2008. – 450 с.
50. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121–III [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
51. Про інвестиційну діяльність : закон України : прийнятий 18.09.1991 р. № 1560-XII / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 47. – С. 646
52. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати : закон України : прийнятий від 19.06.2013р. – № 979-IV / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради. – 2004. – №1. – С. 1
53. Розвиток фінансів в умовах відкритої економіки : [монографія] / [М.М. Александрова, Н.Г. Виговська та ін.] ; за ред. О.М. Петрука. – Житомир, 2012. – 416 с.
54. Сідак О. В. Банківські ризики та їх вплив на діяльність банківських установ / О. В. Сідак, Л. В. Мороз. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – №18
55. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554с.
56. Типологія загроз фінансовій безпеці суб'єктів підприємницької діяльності / [О.М. Підхомний, Н.О. Микитюк, І.П. Вознюк] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vlp.com.ua/files/20_29.pdf.
57. Ткаченко А.М. Вимірювання фінансової безпеки банківської системи / А.М. Ткаченко, К.І. Маменко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39638/29-Tkachenko.pdf?sequence=1>.
58. Фінансова безпека банківської діяльності [Текст] : навчальний Ф59 посібник для самостійного вивчення дисципліни “Безпека банків” / [уклад. С. М. Побережний, О. Л. Пластун, Т. М. Болгар] ; Державний вищий

навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 92–97 с.

59. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : [монографія] / [Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, О.Р. Бойкевич, В.В. Каркавчук] ; за ред. Т.Г. Васильціва. – Львів : Ліга-Прес, 2012. – 386 с.

60. Чайковський Я. І. Проблеми та напрямки підвищення ефективності функціонування банківської системи України [Текст] / Я. І. Чайковський // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний

ДОДАТКИ

Додаток А

Економічні нормативи як критерій оцінки фінансової безпеки банку

Норматив	Назва нормативу	Формула	Нормативне Значення
1	2	3	4
Н1	Мінімальний розмір регулятивного капіталу	$PK1=OK+DK-B$	200000 тис. грн.
Н2	Достатність (адекватність) регулятивного капіталу	$H2 = \frac{PK}{Ap + Cвп} * 100\%$	> 7%
Н3	Співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів	$H3 = \frac{PK}{CA} * 100\%$	> 9%
Н4	Миттєва ліквідність	$H4 = \frac{Kкр + Ka}{Pn + Cк} * 100\%$	> 20%
Н5	Поточна ліквідність	$H5 = \frac{A}{3n} * 100\%$	> 40%
Н6	Короткострокова ліквідність	$H6 = \frac{Al}{3l} * 100\%$	> 60%
Н7	Максимальний розмір ризику на контрагента	$H7 = \frac{3с}{PK1} * 100\%$	< 25%
Н8	Норматив «великих» кредитних ризиків	$H8 = \frac{3в}{PK} * 100\%$	< 8-кратний Розмір Регулятивного Капіталу
Н9	Максимальний розмір кредитів, гарантійта поручительства, наданих одному інсайдеру	$H9 = \frac{3ін}{CT} * 100\%$	< 5%
Н11	Інвестування у цінні папери окремо за кожною установою	$H11 = \frac{Kін}{CT} * 100$	< 15%
Н12	Загальна суми інвестування	$H12 = \frac{CKін}{CT} * 100$	< 60%

Додаток Б

Критерії оцінки фінансової безпеки

№ пор.	Критерій	Кількість балів за відповідь	
		ТАК	НІ
1	Досвід роботи керівництва банку (голова і члени правління) більше 5 років	1	0
2	Втрата ключових співробітників	0	1
3	У банку є відділ оцінки ризиків	1	0
4	Використання в роботі банку апробованих методик оцінки ризиків	1	0
5	Диверсифікована структура активів і пасивів банку	1	0
6	Значний рівень залежності від акціонерів та інсайдерів	0	1
7	Прозорість роботи банку для клієнтів і контрагентів	1	0
8	Наявність доступу до дешевих ресурсів	1	0
9	Банк належить іноземній материнській компанії	1	0
10	Наявність довгострокової стратегії розвитку (від 3 років і більше)	1	0
11	Втрата основних клієнтів	0	1
12	Погіршення фінансового стану банку	0	1
13	Проведення високоризикових операцій	0	1
14	Ризик зміни умов діяльності, наприклад, зміна правового поля	0	1
15	Негативний вплив зовнішнього середовища	0	1
16	Наявність макроекономічних криз у країні	0	1
17	Збалансованість активів і пасивів за термінами	1	0
18	Збалансованість активів і пасивів за суб'єктами	1	0
19	Збільшення обсягів простроченої заборгованості	0	1
20	Високий рівень проблемних кредитів	0	1
21	Зростання неповернення кредитів	0	1
22	Збільшення частки високоризикових активів	0	1
23	Розголошення конфіденційної інформації про банк	0	1
24	Низький рівень кваліфікації персоналу	0	1
25	Низька рентабельність діяльності (нижча, ніж середня по банківському сектору і (або) по групі, до якої належить банк)	0	1
26	Втрата довіри з боку вкладників (відтік депозитів з банку)	0	1
27	Регулярні випадки збоїв і нестабільної роботи інформаційної системи банку	0	1
28	Наявність у банку плану антикризових заходів	1	0
29	Висока залежність діяльності банку від політичної ситуації в країні	0	1
30	Погіршення ділової репутації банку	0	1
	МАКСИМУМ БАЛІВ	30	

Додаток В

Показники ефективності діяльності банку

Показник	Розрахунок	Економічний зміст	Норматив
Рентабельність Активів	Чистий прибуток/ Активи	Ефективність роботи керівництва банку. Віддача від вкладених коштів. Чим значення вище, тим краще	Не нижче середньогалузевого або середнього значення по групі (I, II, III, IV), в яку входить банк. На сьогоднішній день порогове значення – 1,5 %*
Рівень процентної маржі (кредити-депозити)	Середня процентна ставка за кредитами – середня процентна ставка за депозитами	Характеризує ефективність процентної політики. Чим значення вище, тим краще	Не нижче середньогалузевого або середнього значення по групі (I, II, III, IV), в яку входить банк. На думку окремих авторів, порогове значення – 5 %
Ефективність роботи банку	Дохід/Витрати	Загальна ефективність роботи банківської установи. Її здатність генерувати дохід	Більше 1
Ефективність операцій з процентними коштами	Процентний дохід/ Процентні витрати	Збалансованість процентних операцій банку	Більше 1
Ефективність комісійної діяльності	Комісійні доходи/ Комісійні витрати	Здатність банку заробляти на наданні комісійних послуг	Більше 1
Прибуток на одного співробітника	Чистий прибуток/ Кількість співробітників	Продуктивність (ефективність) праці працівників банку. Чим значення вище, тим краще	Не нижче середньогалузевого або середнього значення по групі (I, II, III, IV), в яку входить банк. На сьогоднішній день воно становить 11 000 грн.**

Додаток П

Додаток Г

Показники, що характеризують рівень захищеності банку

Показник	Розрахунок	Економічний зміст	Норматив
Ліквідність (миттєва)	Високоліквідні активи/Поточні пасиви	Здатність банку своєчасно виконувати свої зобов'язання за рахунок високоліквідних активів	>20 %
Рівень проблемних кредитів	(Проблемні (прострочені) кредити/Кредитний портфель) × 100 %	Характеризує якість кредитного портфеля. Рівень простроченої заборгованості в ньому	<5 %
Коефіцієнт кредитних ризиків	Сума проблемних кредитів/Сума резервів під кредитні операції	Рівень покриття резервами потенційних збитків від кредитних операцій	<1
Коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань	Кредити/ Зобов'язання	Агресивність кредитної політики банку	Оптимально – 0,53-0,9; >0,9 – низька кредитна стійкість; <0,53 – загроза збитків
Коефіцієнт достатності капіталу	(Капітал/ (Зобов'язання + + капітал)) × 100 %	Співвідношення власних і залучених коштів. Чим вище значення, тим більший ризик беруть на себе власники банку	>10 %
Загальна валютна позиція	Відкрита валютна позиція по всіх іноземних валютах у гривневому еквіваленті / Капітал банку	Характеризує валютну стійкість банку, наскільки капітал банку покриває можливі збитки у разі несприятливої зміни валютних курсів	<30 %

Додаток Д1

Розподіл балів з урахуванням значення показника

Параметр показника	Кількість балів
Гірше за нижній поріг «сірої зони»	0
Гірше за норматив, але вище за нижній поріг «сірої зони»	5
Краще за норматив, але гірше за верхній поріг «сірої зони»	7,5
Краще за норматив і вище за верхню межу «сірої зони»	10

Додаток Д2

Значення «сірих зон» для кожного із запропонованих у методиці показників

Назва показника	Нормативне значення	«Сіра зона»
Рентабельність активів, %	1,5	1,35-1,65
Рівень процентної маржі (кредити-депозити), %	>5	4,5-5,5
Ефективність роботи банку	Більше 1	0,9-1,1
Ефективність операцій з процентними коштами	Більше 1	0,9-1,1
Ефективність комісійної Діяльності	Більше 1	0,9-1,1
Прибуток на одного Співробітника	11 000	10 000-12 000
Ліквідність (миттєва), %	>20	18-22
Рівень проблемних кредитів, %	<5	4,5-5,5
Коефіцієнт кредитних ризиків	<1	0,9-1,1
Коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань	Оптимально – 0,53-0,9, >0,9 – низька кредитна стійкість, <0,53 – загроза збитків	0,5-0,9

Коефіцієнт достатності капіталу, %	>10	9-11
Співвідношення отриманих і виданих міжбанківських Кредитів	Якщо >1,4, то це загроза для кредитної та фінансової стійкості банку	1,25-1,55
Загальна валютна позиція, %	<30	27-33

Додаток Ж

Балансова звітність АТ РВС Банк

Найменування статті	Примітки	2016	2017	2018	2019
1	2	4	4	3	
АКТИВИ					
Грошові кошти та їх еквіваленти		359	88543	234547	505982
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України		0	0	0	0
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		0	0	0	0
Кошти в інших банках		91090	0	561	1508
Кредити та заборгованість клієнтів		277	12560	27930	116361
Цінні папери в портфелі банку на продаж		0	0	0	55658
Цінні папери в портфелі банку до погашення		0	0	0	0
Інвестиції в асоційовані/асоційовані та дочірні компанії		0	0	0	0
Інвестиційна нерухомість		452213	200662	209146	218769
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		0	0	0	0
Відстрочений податковий актив		0	0	0	0
Гудвіл		0	0	0	0
Основні засоби та нематеріальні активи		317	1578	3764	16424
Інші фінансові активи		48091	86	182	0
Інші активи		356	31575	26220	36080

Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття		16230	2460	7427	22809
Активи – опис додаткових статей статей та вміст їх показників					
Активи – усього за додатковими статтями		0	0	0	0
Усього активів:		608933	337464	509777	973591
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Кошти банків		0	0	10016	0
Кошти клієнтів		32781	68920	265868	731995
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		0	0	0	0
Боргові цінні папери, емітовані банком		0	0	0	0
Інші залучені кошти		0	0	0	0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		41244	0	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання		0	0	0	0
Резерви за зобов'язаннями		0	0	688	462
Інші фінансові зобов'язання		224538	14215	19704	0
Інші зобов'язання		832	5861	2347	28473
Субординований борг		0	0	0	0
Зобов'язання групи вибуття		0	0	0	0
Зобов'язання – опис додаткових статей статей та вміст їх показників					
Зобов'язання – усього за додатковими статтями		0	0	0	0
Усього зобов'язань:		299395	88996	298623	760930
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ					
Статутний капітал		121522	300039	300039	300039
Емісійні різниці		0	0	0	0
Незарєстрований статутний капітал		0	0	0	0
Інший додатковий капітал		0	0	0	0
Резервні та інші фонди банку		0	9400	9400	9400
Резерви переоцінки		0	0	0	-41
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		188016	-60971	-98285	96737
Власний капітал – опис додаткових статей статей та вміст їх показників					
Власний капітал – усього за додатковими статтями		0	0	0	0
Неконтрольована частка		0	0	0	0
Усього власного капіталу		309538	248468	211154	212661
Усього зобов'язань та власного капіталу		608933	337464	509777	973591

(Звіт про фінансові результати)

за 2016-2019 рік

Найменування статті	Примітки	2016	2017	2018	2019
1	2		4	3	
Процентні доходи		8215	6015	12566	42908
Процентні витрати		0	-759	-2461	-26178
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)		8215	5256	10105	16730
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках		-34542	8088	-730	0
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати) після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках		-26327	13344	9375	0
Комісійні доходи		37	662	32324	51416
Комісійні витрати		-2	-43	-1629	-5159
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		0	0	167	4038
Результат від операцій з хеджування справедливої вартості		0	0	0	0
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж		0	0	0	5179
Результат від операцій з іноземною валютою		608	140	1282	19918
Результат від переоцінки іноземної валюти		14	-7	2797	2120
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		2000	108486	-28200	9948
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		0	0	0	0
Витрати/(доходи), які виникають під час первісного визнання фінансових зобов'язань за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		0	0	0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів		-12084	-48732	-5111	-8743

Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж		0	0	0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення		0	0	0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями		0	0	-688	-69
Інші операційні доходи		267920	100170	35948	26236
Адміністративні та інші операційні витрати		-2836	-235090	-83579	-120727
Частка в прибутку/(збитку) асоційованих компаній		0	0	0	0
Додаткові статті (доходи) – опис статей та вміст показників					
Додаткові статті (доходи) – усього за додатковими статтями		0	0	0	0
Додаткові статті (витрати) – опис статей та вміст показників		0	0	0	0
Додаткові статті (витрати) – усього за додатковими статтями		0	0	0	0
Прибуток/(збиток) до оподаткування		229330	-61070	-37314	0
Витрати на податок на прибуток		-41314	0	0	0
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		188016	-61070	-37314	0
Прибуток/(збиток) від припиненої діяльності після оподаткування		0	0	0	0
Прибуток/(збиток) за рік		188016	-61070	-37314	887
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД:					
СТАТТІ, ЩО НЕ БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК					
Переоцінка основних засобів та нематеріальних активів		0	0	0	-41
Частка іншого сукупного прибутку асоційованої компанії		0	0	0	0
Додаткові статті (сукупні доходи) – опис статей та вміст показників					
Додаткові статті (сукупні доходи) – усього за додатковими статтями		0	0	0	0
Додаткові статті (сукупні витрати) – опис статей та вміст показників					
Додаткові статті (сукупні витрати) – усього за додатковими статтями		0	0	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний із статтями іншого сукупного доходу, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток		0	0	0	0

Інший сукупний дохід, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток після оподаткування		0	0	0	0
СТАТТІ, ЩО БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК					
Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж		0	0	0	0
Результат переоцінки за операціями з хеджування грошових потоків		0	0	0	0
Накопичені курсові різниці від перерахунку у валюту подання звітності		0	0	0	0
Частка іншого сукупного прибутку асоційованої компанії		0	0	0	0
Додаткові статті (сукупні доходи) – опис статей та вміст показників					0
Додаткові статті (сукупні доходи) – усього за додатковими статтями		0	0	0	0
Додаткові статті (сукупні витрати) – опис статей та вміст показників					0
Додаткові статті (сукупні витрати) – усього за додатковими статтями		0	0	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний із статтями, іншого сукупного доходу, що буде рекласифікований у прибуток чи збиток		0	0	0	0
Інший сукупний дохід, що буде рекласифікований в прибуток чи збиток після оподаткування		0	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування		0	0	0	0
Усього сукупного доходу за рік		188016	-61070	-37314	846
Прибуток (збиток), що належить:					
власникам банку		188016	-61070	-37314	887
неконтрольованій частці		0	0	0	0
Усього сукупного доходу, що належить:					
власникам банку		188016	-61070	-37314	846
неконтрольованій частці		0	0	0	
Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває:					
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію		24	-5,02	-3,07	0,07
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію		24	-5,02	-3,07	0
Прибуток/(збиток) на акцію від припиненої діяльності:					0
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію		0	0	0	0

скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію		0	0	0	0
Прибуток/(збиток) на акцію, що належить власникам банку:					
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік		24	-5,02	-3,07	0,07
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік		24	-5,02	-3,07	0

Додаток Е

Вихідні дані для розрахунку фінансово-господарських показників

Показник	2016	2017	2018	2019
власний капітал	309538	248468	211154	212661
чистий прибуток	188016	-61070	-37314	887
активи	608933	337464	509777	973591
кількість працівників	200	220	260	300
дохід банку	8215	6015	12566	42908
витрати банку	-2	-43	-1629	-5159
річна процентна ставка	18	17	16	15